

Sisu: Veerandsada aastat koolitööd — K. Mihkla / Kristjan Herman / Lahkumismõitklusi — Hetmann / Kommertsgümnaasiumi X lend — F. Tool / X Lennule — Väljaotsa A. / Hommikune koolitee — Hirve Varik / Tule! — L. Rips / T. K. K. VII lend / Poolsada aastat C. R. Jakobson'i surmast — M. Park / Kui ma alles noor veel olin — A. Puutsa / Matkama — H. Jänes / Neeruti mäed — Irene V. / Kirjandus / T. K. G. abituriendid / T. K. K. lõpetajad / Mõningaid soove lahkujalt — K. Sogenbits / Malenurk / Kroonika / Kaas R. Nuudilt

Mälestame 1927.—1932. manasse varisenud kaasvõitlejaid

Erich Tikk

Leida Makorjev

Laine Tik

Tartu Kommertsgümnaasiumi X lend

Foto A. Lomp

Tartus, Vana tänav 6

Grupid, portreed ja suurendused

Avatud äripäeviti 9—5
pühapäeviti 12—2

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

III aastakäik

Mai 1932

Nr. 4/5

Veerandsada aastat koolitööd.

Käesoleva õppeaasta lõpul on Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli ühisel perel eriline rõõm meelde tuletada oma lugupeetud koolijuhataja kahekümneviieaastast pedagoogilist tegevust.

Direktor Villem Tubin on pärit Kodavere kihelk. Kokora vallast. Tema sünnipaik Savimäe talu asetses paari kilomeetri kaugusel Peipsist Torila külas. Sääal ta sündis 16. augustil 1886. a. ümbruskonnas tuntud ehitusmeistri ja põllupidaja Karl Tubina pojana. Juba kuueaastasena oskas V. Tubin lugeda ja kirjutada. Huviga ta jälgis isa puutööd hõövlipingi juures. Lapsepõlves oli ta enamasti üksinda ja tegi puust asjakesi. Väikese poisina ta meisterdas endale puust jalgratta ja viiuli.

Alghariduse omandas Tubin Torila külakoolis, Kallaste algkoolis ja Kokora ministeeriumikoolis. Ta oli koolis arukamaid ja parimaid õpilasi kõigis aineis. Tol ajal täitus Tubina palavaim soov — isa ostis talle viiuli. Sellest hetkest alates ta pühendas oma vabad tundeid viiulimängule.

Lõpetanud 1903. a. kevadel esimeses lennus Kokora ministeeriumikooli, astus Tubin sama aasta sügisel Tartu seminari, et valmistuda kooliõpetajaks. Ka seminaris oli Tubin väljapaistvamaid õpi-

lasi. Otsese õppetöö kõrval oli ta agaralt tegev õpilaste isetegevuse alal. Ta õhutas isamaalist vaimu kaasõpilaste keskel, toimetas õpilaste ajakirja „Helinad“ ja võttis aktiivselt osa koolipidude korraldamisest. Oma rahvusliku meelsuse pärast oli V. Tubin ühes oma isaga 1906. a. kuu aega Tartus vangis. Eesti seminaristid käisid oma kaasõpilast vanglas külastamas ja viisid talle külakosti. Seminaris ei unustanud Tubin oma päharrastusala muusikat. Ta mängis sageli poole õõni viiulit ja võttis osa R. Tobiase muusikakoorist. 1907. a. lõpetas Tubin väga häa tunnistusega seminari.

Kakskümmend viis aastat tagasi — 1907. a. sügisel pühendus V. Tubin koolitööle. Isa viis ta hobusega Viljandisse. Tagasisõidul läks V. Tubin oma isa saatma. Südamlük oli tema jumalagajätt isaga — kumbki ei suutnud lahkmisel pisaraid varjata.

Viljandis töötas Tubin mitmes koolis: K. Vilhelmsoni erakoolis, I linna algkoolis, linnakoolis, Mii-tavist evakueeritud reaalkoolis ja Viljandi Tütarlaste Gümnaasiumis. Erilise innuga ta tegeles laulu ja muusikaõpetajana. Tema sulest ilmus esimene eesti „Viiuli-mängu õpetus ühes muusika õpetusega“ (1913), millises leidub rohkesti eesti

rahvaviise. Viljandis võttis Tubin energiliselt osa seltskondlikust tegevusest. Ta oli kauemat aega teatri- ja lauluselts „Koidu“ esimees ja juhatas seltsi laulukoori.

juubilar usalduse võitnud nii õpilaste kui ka õpetajate hulgas. Ta on kooli kandnud ühise vaimu ja töömeeleolu.

Otsese õppetöö kõrval on meie koolijuhataja väsimatult õhutanud õpilaste isetegevust. Ta on ühes õpetajatega otsinud teid õpilaspere isetegevuse elustamiseks ja on alatiselt näpunäiteid andnud õpilasjuhtidele teotsemiseks. Õpilaskonnas ja õpilaste huviringides. Ka „Iloli“ väljaandmis-mõte on juubilari algatatud.

Agaralt on dir. Tubin Tartus teotsenud seltskonna- ja omavalitsustegelaseks. Ta on praegu „Vane-muise“ esimees ja Tartu linnavalikogu juhataja kadunud prof. P. Põllu järglasena.

Sünnipaik on jäänud dir. Tubinale endiselt armsaks. Sage-li ta veedab oma puhkepäeviisatalus, kuhu ta on endale ehitanud kodu-

se ärklittoa ja veranda. Ta läheb meeleldi oma kodukohta, sest sää-ootab teda piki silmi hallpäine isa.

„Iloli“ toimetuse õnnitleb ja ter- vitab südamlukult aulikku juubilari.

K. Mi hkla,

Direktor Villem Tubin.

1919. a. sügissemestril kutsuti Tubin Tartu Kommertsgümnaasi-umi ja Kaubanduskooli juhatajaks.

Meie kooli asutamises ja aren- damises omab dir. V. Tubin suuri teeneid. Autoriteetse juhina on

Kristjan Herman

In memoriam.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli tabas ootamatult raske kaotus. Surm röövis temalt parima ja elurõõmsama õppejõu Kristjan Hermani.

Kadunud K. Herman sündis 11. juunil 1887. a. Valgemaal Kuigatsi-Pukas talumehe pojana. Varakult jäi ta vaeslapseks. Tema eest hoolitses koolipõlves vanem vend, kes ta sängitas ka viimsesse puhkepaika.

Alul õppis K. Herman Sangaste kihelkonnakoolis ühes meieendise eesti keele õpetaja K. Martinsoniga. Ta oli Sangaste koolis paremaid õpilasi. Priimusega ta pidas õhtuti korda alamais klasses. Oma kodukoha kihelkonnakoolist siirdus Herman 1903. a. sügisel Tartu seminaris. Seminaristina oli ta häätahtlik kõigi vastu ja püüdis oma rõõmsa tuju ja naljatlus-tega teisi lõbustada.

Päälle seminari lõpetamist ta töötas lühikest aega Rannu vallakoolis Virtsjärve ääres. Edasiõppimise otsustab läks Herman Peterburisse Jaani koguduse algkooli õpetajaks.

Kuid 1914. a. ta pidi katkestama oma koolitöö ja minema sõjaväljale Ida-Preisimaale. Sõjarindel oli olukord väga raske: tuli külmetada ja nälga kannatada. Venelaste suurel taganemisel 1915. a. alul sattus Herman Saksamaale vangi. Sõjavangina ta veetis 4 aastat, mis mõjustasid kurnavalt ta raudset tervist.

Alles 1919. a. alul pääses kadunu kodumaale. Ta töötas õpetajana Tartu gümnaasiumides, lõpetas keskkooli ja astus Tartu ülikooli õigusteaduskonda, mille kavatses lõpetada käesoleval aastal cum laude'ga.

Saavutamata oma eesmärgi ta varises kevadetulekul maamulda.

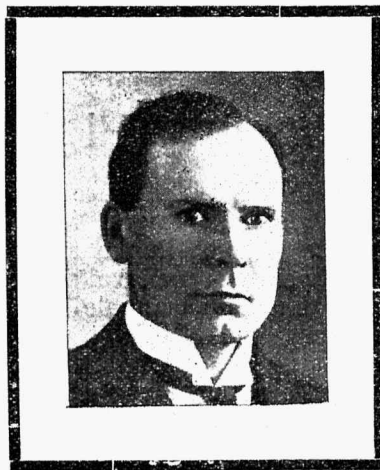
T.K.G. ja T.K.K. õpilased ja õpetajad mälestavad oma hääd kolleegi ja armsat õpetajat sügavas leinas.

Kadunud armsale õpetajale.

Kõik nagu enne. Jälle kordub kevad, jälle tärkab rohi ja laulavad tuhanded linnud.

Ent ometi erineb see kevad teistest. Meile jääb võõraks kevadine rõõmus meeleolu, sest oleme kurvad, lohutamatud oma kadunud õpetaja Kristjan Hermani kaotuse puhul.

Kirjeldamata valusana tundus teade 29. apr., et Sa suur inimeste sõber, kes Sa oskasid teed leida igasse südamesse ja kelle elurõõmsaid kõnelusi me alati huviga jälgisime, oled jäädavalt lahkunud meie

hulgast.

Teame, et oleme kaotanud palju. Su töö jäi pooleli. Armuta kisti Sind su toimingutest ja askeldustest. Teame, et ka igaveseks on vaikinud Sinu suu, ei iialgi ei jaga Sa enam naljatades oma õpetust. — Ka Sina alistasid surmale, sest nii tahtis Saatus!

Kustumatuna püsib meis viimne mälestis Sinust. Nägime Sind vaikivana lamamas puusärgis lillede keskel küünalde valguses; Su huulil mängles veelgi too naeratus, mida olid säilitanud elust. Teeseldud polnud siis nood pisarad, mis veeresid paljude T.K.G. ja T.K.K. noorte silmist, sest poldud harjutud mõttega, et too elurõõmus, hääsüdamik, abivalmis ja alati tasakaalus inime on kadunud igavesti meile ja kogu ilmale...

„Ärge leinake ja kurvastage, sest ma elan!“ kostsid õpetaja sõnad. „Inimene sureb, kuid mälestis temast elab teis edasi! Ärge olge kurvad, ärge nutke, sest elus on kolm asja, millele inime peab mõtlema: elu, surm ja igavik! Ärge leinake, sest olen läbi elu, üle surma läve astunud igavikku!..“

Viimset pilku Sinule heites, enne kui langes kinni puusärgikaas, tundus see tõesti meile nõnda, et oled astunud sinna, kuhu me maine mõistus ei ulatu — igavikku. Siis tundus, olugi et igavesti vaikisid, et Sa elad meie mälestistes elavana edasi.

Meil on veel meeles see, kuidas seisime nuttes kahekaupa Riia maanteel Sinu ärasaatmisel ja kuidas Sa kadusid valgete ja punaste lillede all ikka kaugemale, kaugemale oma ilusa kodukoha Sangaste poole — Sangaste poole, mida Sa nii armastasid ja mille valget kirikutorni ihaldasid lapsena vaadelda. See kirikutorn paistab ka kalmistule, mis meile on nii vaikne ja püha.

Puhka rahu! Sind mälestavad tänuga T.K.G. ja T.K.K. õpilased.

Muld mälestust iial matta ei jõua!

K. Moor.

Lahkumismõtisklusi.

Hää on üksikuil hetkil pilku heita minevikku, noile aegadele, mil esmakordselt astusime sisse nüüd juba koduseks muutunud kooliruumesse. Hää on vestelda kaasõppuritega möödunud aegadest, tundes endid ühise perena.

Viis aastat iseenesest pole pikk aeg, kuid küllalt pikk selleks, et mõndagi läbi elada, rõõme nautida, ühiseid muresid kanda ja hiljem mälestusile anduda. Möödunu vältel oleme pidanud mitmesuguseil põhjusil üle elama uuendusi ja muudatusi nii õpinguis kui iseeneses. Oleme võibolla mitugi korda uuesti sündinud ja ehk sünnime veelgi.

Filmina mööduvad läbielatud sündmused ja ajastud täis rõõmu, vallatust, ülemeelikust, tõsist tööd ja . . . isegi sihilikke kõrvalekaldeid igapäisest koolitööst. Igatseme ju vaheldust. Osutub vahelduse otsing asjatuks koolist, siis püüame seda leida väljastpoolt. Mõningaid neist oleme leidnud, seega mitmekesisstades koolielu.

Paljudel kordadel on ikka uuesti meelde tuletatud noid tundmusi, mis valdavad viimaseil päevil lõpetajaid. Paraku tärkavad nood

elamused meiski kevade lähenemisega. Meid valdab rõõm, sest helitame eneses lootust — saada iseiseisvaks, pääseda vabadusse, väljapoole kooli ja koolipiirkonda. Teiselt poolt haarab meid kurbus, et peame lahkuma asutisest, millega seotud niipalju kauneid mälestisi.

Esimesil kooliaastail ihaldatakse olla abiturientid. See saavutatud, meelsamini ollakse küll algajad. Ka meie tahaksime saada nendeks väikesteks poisteks-plikadeks, kes enamikus lahkuvad kevadel teadmiseiga, et järgmisel semestril jätkavad üheskoos õpinguid.

Mida teeme aga meie, lõpetajad? Seisame uuestiavaneva, tundmatu ilma, seisame Elu ees. Algab elukool. Kuidas keegi elus läbi lööb, see on ta enda, aja ja saatuse otsustada. See selgub vast 5 aasta pärast, mil oleme lubanud koguneda hetkeks neisse armsaisses ruumesse, et veelkord läbi elada osakestki kõigest möödunust.

Nüüd aga julgelt vastu uuele elule, uude kooli! Ületagem tagajärjekalt eluraskused ja saavutagem oma ideaalid.

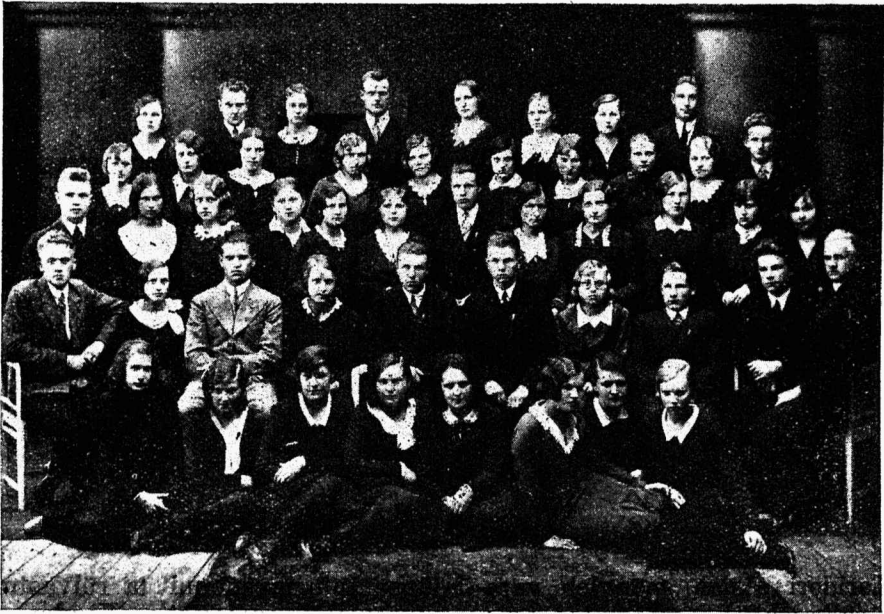
Hetmann.

Kommertsgümnaasiumi X lend.

Halastamata kiirusega kaovad päevad, viies kaasa kõik meeldiva ja ebameeldiva. Need arvukad rõõmud ja mured, mida külluses jaganud keskkooliaeg, on tugevaks seoseks põimunud noorusröömsate kaasvõitlejate keskel.

nud emale meist. Kurbuses mäletame oma nooruses Toonela tubadesse lahkunud kaaslasi. Neist ühe on kaotanud a-kl. ja kaks b-kl.

Tulles võorastena veetma koolipäevi ühistes klassitubades, saime kiiresti sõpradeks. Nii mõnigi on

I rida vasakult : S. Drell, S. Rein, K. Moor, H. Kaasik, S. Müller, H. Uus, L. Sussika, H. Varikoff.

II » L. Liiv, E. Nieder, K. Tennosaar, A. Alla, E. Kalamees, A. Väljaots, A. Terri, F. Must, I. Savisaar, H. Peets.

III » A. Sillaots, M. Oja, H. Poom, L. Täkk, B. Jaanson, L. Tennosaar, A. Hagel, M. Lauringson, O. Laumets, A. Angerjäv, E. Entson, F. Tool.

IV » A. Kliim, L. Härm, H. Tabun, E. Reinberg, L. Viira, N. Entson, E. Ladva, L. Rips, H. Jakobson, L. Liigand.

V » P. Lepik, K. Sogenbits, L. Puusepp, E. Bergmann, M. Sillmann, L. Lille, L. Padar, A. Juks.

Pildilt puuduvad : R. Grasman, R. Hint, T. Frei, L. Praakli, S. Kase ja M. Pedajas.

Vist igal on meeles ka algmuljed, siis kui alles uutena ja argadena astusime esmakordselt üle kooliläve, jäädes ootama uut elu uues koolis. Tookord tundus tee lõppkevadeni kaugena. Omades tugevat tahet õppimiseks ja teadmisteks töötasime päevast-päeva, lahkudes kevadel ja kohtudes jälle sügisel. Paljude kaasvõitlejate samumud on selle aja jooksul suundu-

leidnud just koolist enesele püsiva ja väärrika sõbra. Tütarlapsed, kes alul olid arad ja häbelikud, ning poeglapsed, kellel jätkus julgust ja jõudu kõigeiks, on nüüd palju muutunud. Kõigil on kujunenud enamvähem kindel ilmavaade, on tulnud juurde tõsidust ja tarkust. Nii töötades täis lootusi ja noorusrõõmu, oleme jõudnud lõppjaama. On kindel, et igatüks meist

röömustub, saades küpsusetunnistuse. Kuid sääljuures valdab hinge ka kurbus ja kahetsustunne teades, et kunagi meie elus ei kordu enam lapsepõlv ja kooliaeg. Kõik koosviibimised, koolipeod, mälestusrikkad ekskursioonid ja teeõhtud, mis südamega kaasa elatud, jätavad püsiva mälestuse armsaks saanud kooliajast. Mõistes hinnata neid lugematuid väärtusi, mida

pakkunud meile kool ja kasvatajad, mõtleme tänutundes tagasi möödunudle.

Kindlas lootuses, et jälle viie aasta pärast kõik kohtume, lahkume, soovides mahajääjaile edu ja õnne, ning töotame, et peame pühaks mälestisi koolist ja tunneme edaspidigi suurt huvi kooli tegevusest ja kooli hääst käekäigust.

F. Tool.

X Lennule.

Õrn pilv taas õite kumas veretab
nii igatsevalt mesilaste pehmes sumas.
Kui pakataks kõik sädelevas veripunas —
see kevadpäeva mesikeelel teretab.

Tuul l.hestikku vallatledes kosutab,
kus kiigub õis, täis uhket meelitlevat puna.
Sää! hõõgub pilv kesk sinitaeva õrna kuma,
mis kergel kevadtuul end veel paisutab.

Ja pakatabki tõusvast öitelõhnast
valla —
mis kerkind aasal mesilinnu kiirest lennust.
Nüüd lõhkend pilv, ja sõuab tähte alla.

Kus kaobki pea võimsa kotka liuglev-
lennust...
Ei ainust häältki pääse lillekroonist valla?!
Vaid mesilind joob uue õie mahlakannust.

Väljaotsa Antev.

Hommikune koolitee.

Koridori aknal mängleb varaseid päikesekiiri. Jäälilled põlevad. Koputan vastasseinas asuvale uksele, kus elab mu koolisõsar. Saanud vastava loa, sisenen. Oieti ma pole veel soovinud hääd hommikutki, kui mulle hakatakse kiiresti seletama:

„Oi, Elsi, kas sul ei ole veel natuke aega? Ole hää istu! Ega's me vahest hiljaks jää — kell on ainult viis minutit pool läbi.“

Ootan. Aga oodatav einestab kiiresti. Kõige pahem number hommikueines on muidugi palav kohvi. Oleme ammu juba ühisele otsusele jõudnud, et perenaistel tuleks kohvikeetmine hommikuti päris ära keelata — meil õppureil pole seda aega jahutada ega juua.

Lõpuks hakkab tema — mu koolisõsar — ometi juba mantlit selga ajama. Sellejuures saan

täpse informatsiooni ta rõivastusse puutuvaist uudiseist. Kuulen, et mantlil on nõöp ära, et ta mütsiäärt äsja puhastada lasknud ja et eile koolis põlle lõhki rebinud. Täna muidugi tullakse põlleta. Võibolla saab klassijuhataja tunniks kelleltki laenata.

Tänaval on sadanud öösi lund ja palju inimesi peavad „lumesõda“. Suurte kaharate luudadega loobivad nad valgeid hõdemeid vastamisi ja kesktänaval kohal hõljub valge pilv.

Mu kaaslane algab taas:

„Tead, Elsi, meil oli eile koolis tähtis sündmus — härra Ursum näitas valguspilte. Kui me sellest vahetunnis kuulsime, tuli üpris suur rõõm me pääle. Klassiukse ette kogunes korruga suur jõuk õppureid, kõigil oli kangesti tarvis klassi minna — õpperaamatuid

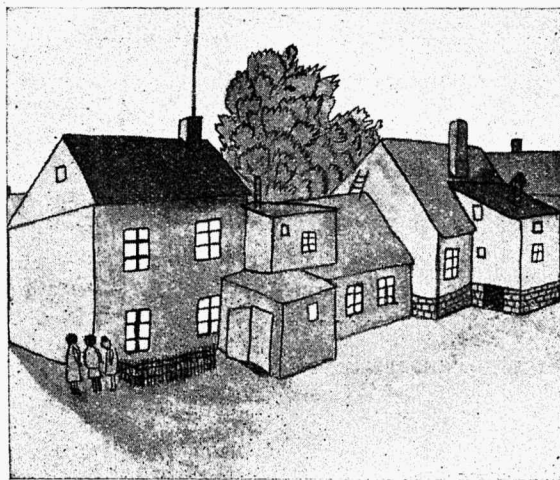
ära viima — „milleks siis veel tuupida, täna ta nii-kui-nii ei küsi,“ mõtlesime.

Kui kõlistati ja me uuesti saabusime klassi, seisis kahe pingirea vahel suur kastitaoline aparaat. Aknad olid kaetud ja elekter põles. Aga kesk klassi, ümber selle veidra masinavärgi askeldas härra Ursum ise, professorlikul näol tähtis tõsidus. Ja nii kiire oli tal, et ei saanud aega meile hääd hommikutki soovida nagu tavaliselt, vaid hakkas kohe töid jagama: „Hoidke te

ge istuge kohale!“ Kus tüdruk kokkus kangesti ära ja jäi õpetajale ehmununa otsa vahtima. See vihastas viimast millegipärast veel enam ja ta lausus oma poolkurja tooniga:

„Mis te vahite oma rumala näoga! Niisugune! Minge välja!“

Pärast seda oli surmavaikus klassis. Siis kolksahtus — üks aknakate kukkus. Noil viimaseil on üldse moeks mõnikord kukkuda ja eriti just kriitilisel hetkil. Oli jälle tööd selle ülesseadmisega ja

I. Viese.

Idülliline nurk kooli õuel.

seda kasti, te minge keerake elektrit, te tulge seadke pilte aparaati!“ j. n. e. Häda sellele, kes ei saanud kohe aru, mis talle öeldi, või kes ei suutnud nii ruttu ta soove täita. Sellele soovitati hommikul üles tõustes pääd hõüruda või mõnda muud sellist mõjuvat ergutusvahendit.

Aga nüüd juhtus nii, et üks väike neitsi — oli unustanud end seisma pingirea vahele ja vaatlema toda kiiretempolist askeldust. Sellesinasega tuli härra Ursumil väike kokkupõrge — muidugi füüsiline.

„Mis te seisate siin!“ käratas me lugupeetud „kuulmeister“. „Min-

unustasime vahejuhtumise. Lõpupudelõpuks läks kõik päris hästi, nägime keni pilte ja härra Ursumilgi oli taas hää tuju.“

„Aga kuidas jäi tolle väljaaetuga?“ pärisin.

„Ah mis sellega, too kutsuti viimaks jälle klassi ja asjal lõpp.“

„No jaa“, mõtlen, „noil kõrgeaulikel on ju võimuses meiega käituda, kuidas soovivad!“

Sammume natuke maad vaikides. Vaatlen, kuidas vanaasjade müüjad oma antikvariaatidest väljuvad. Hallidena ja nukratena lähivad nad piki tänavat, vedades enda järel kelgul mitmesuguseid kompe. Mulle tundub, nagu oleks neil

külm, külm ja nii otsatult igav. Aga eemalt vehib tulla keegi noormees, portfelliga kentsakalt viibutades. Jõudnud meieni, ta teretab, tõstes oma kirjuveerega gümnaasistimütsi. „Vist üks mu kaaslasest tuttavaist,“ mõtlen. Ja ongi, seisatuvad vestlema.

Aga mina ootan taas. „Esimene tund on algebra,“ arutlen. „Ei tea, kas jõuan veel ülesandeid ära kirjutada. Üpris paha, et pean siin nüüd asjatult aega viitma. Ja eesti keelele on mul näited toomata, inglise keele harjutis kirjutamata! Oi, mul on tõesti kiire.“

Lõpuks ometi pääsen jälle

edasi liikuma. Nüüd on meie käik juba õige kiiretempoline. Põrkan ühe paksu turunaiselega kokku, kes mu vabandusele midagi poolvihaselt uriseb. Lõpuks ometi jõuame koolimajja. Selle lävel seisab suur prillidega koolmeister, väike taskuraamat käes.

„Päästas tuukörd viil jumal!“ öhkab mu kaaslane.

Aga toosinane sääl ukse pääl küsib meilt: „Kas usuõpetust võtate? Kuidas te nimi on?“ Siis ta märgib midagi oma saladuslikku raamatukesse.

Poolpahaselt rõivastun lahti. Üleval saalis lauldakse koraali.
Hirve Varik.

Tule!

*Tule mu juurde, kui pime on väljas, —
tea, et ootan sind unes ja ööl.*

*Tule, kui oled sa janus või näljas, —
sinu jaoks õnnistus on mu töö! . . .*

*Tule mu juurde, kui pole sul rahu, —
trööstin sind üksinda unetul ööl.*

*Teen, et su hinge mure ei mahu, —
sinule kroonitud hääletu öö.*

*Tule mu juurde, kui kutsuvad tähed! . . .
Kõnnime ühiselt konarlist teed.*

*Ootan sind tulles ja minnes, kui lähed
jälle sa üksinda oma teed.*

*Tule mu juurde kesk sügist ja surma,
et elu ja õnne su huulilt ma jooks!*

*Ja sügise päikese purpurlist urma
sinule, kullake, ohvriks ma tooks!*

*Võta mind vastu kui kodutut lindu, —
ühine olgu meil kodu ja leib . . .*

*Pimedad laaned, kust üksinda mindud,
heledam tee meil kui alul see näib.*

L. Rips.

Tartu Kaubanduskooli VII lend.

Me tulime!

42 kartlikku, ootustes värisevat last tulid esmakordselt Tartu Kaubanduskooli ruumidesse ühel ilusal päikesepaistelisel augustikuu lõpppäeval aastal 1929. Kohmakalt, saamatult liikusime uutes ruumides, uutes olukordades. Vaikides vaatlesime endiste õpilaste käratsemist ja tujukat elevust kõrvalt. Hinges aga pesitses meilgi rõõm, soov

ühes teistega käratseda, hütida ja hõisata.

Alul ei tahtnud tekkida sõprus. Olime enamikus võõrad. Silmlesime vaid üksteisi. Need siis olidki, kellega pidime töötama ühes kolm aastat, mille jooksul pidime omandama teadmisi, pidime jagama nendega oma muresid ja rõõme.

Märkamata kadusid päevad, samuti sulas ka jää meie vahelt.

Sulasime ühte, saime üheks pereks, kus võisid olla ainult ühed mured ja rõõmud, ainult ühed kannatused ning kurvastused. Me saime pereks, kes püüdis ühise eesmärgi poole, kelle pühamaks püüdeks oli omandada teadmisi, mille abil pärast võiks kasulik olla ühiskonnale ja endile. Me tahtsime kõik saada tublideks poisteks ja tüdrukuteks.

meiega võidelda. Kas puudus neil tahe selleks või oli koorem tõesti liiaks raske.

Ja nüüd, mil me oleme nii lähedal oma eesmärgile, on meid säilinud ainult 23. Ja meie 23 peame nüüd lahkuma. Kui me eelmistel aastatel jätsime hüvasti jäädavalt vähestega, siis võib nüüd igatihe juures karta seda. Ei tea, kas me näeme kunagi üksteist, ehkki meie

I rida: Paul Viira, Rosila Nui, Valentine Schef, Hilda Jaanson, Osvald Rosenberg.
 II » Linda Kolsar, Linda Mehine, Elsa Kera, Leida Pajo, Ernestine Konsen, Aino Koorm.
 III » E. Joonas, Leida Peeda, Elisabet Enno, Leida Herman, Anna Väik.
 IV » L. Valtman, Aino Korp, Helga Löivokene, L. Hüva, Hilja Väljaots. Pildilt puudub B. Talv.

Talv möödus! Linnutiivul olid kadunud päevad, nädalad, isegi kuud ja me seisime kevade lävel. Kevad lõpetas koolitöö ja saatis meid tagasi oma vanemate juurde. Me läksime, rõõmsad ja vallatud. Kuid ühes meiega tulid ka kurvad, tulid need, kes järgmisel õppeaastal enam ei võinud ühes meiega võidelda. Nemat, kes kaalutud ja kerged leiti olevat. Viimased käepigistused, viimased viiped ja meie teed läksid lahku.

Sügis tõi meid jällegi tavalistesse ruumidesse. Jällegi möödus aasta kõigi oma kannatuste ja võitlustega. Jällegi pidime kevadel mitmetega jumalaga jätma, et mitte kunagi enam kohata üksteist. Ka nemad ei suutnud rohkem ühes

kõik oleme lubanud tulla tagasi samadesse ruumidesse kolme aasta pärast, s. o. 1. mail 1935. aastal.

Kahju on lahkuda. Kolm ilusamat ja kaunimat noorusaastat oleme veetnud ühes, oleme ühes töötanud üksteist aidades. Ja nüüd — kaome kui lained laiale ulgumere pinnale. Ainult mälestus, see truu sõber, jääb veel meile, on igavesti meiega.

Armsad, jäägu kalliks kooliõdede-vendade mälestus meile! Tuletagem meelde neid, kes nooruses töötasid ühes meiega, kui me võitleme eluraskustega ja naeratades, püstipäi võidame neid. Me ei karda ju elu, eluraskusi. Võimsalt, vaimsete tulirelvadega ehitame endile kodu. —ra.

Poolsada aastat C. R. Jakobson'i surmast.

19. märtsil möödus poolsada aastat eesti esimese politikamehe ja populaarse rahvajuhhi C. R. Jakobson'i surmast. Kogu eesti rahvas tuletas sel päeval meelde oma suure isamaapoja elukäiku, tööd ja

C. R. Jakobson.

teeneid. Koolides peeti vastavasisuliselt aktusi ja kõigis kirikutes heelistati kirikukelli. Ajalehed pühendasid pikki artikleid suure rahvamehe tööle ja eluloole, hinnates väärikalt tema suuri teeneid. Kõigis rahvakihtides tuletati meelde tema tegevust. Üksmeelselt rõhu-

tati C. R. Jakobson'i suurt tähtsust eesti rahvale. Vist ükski rahvajuhhi ei ole kõigis rahvakihtides nii üksmeelset hindamist leidnud.

C. R. Jakobson oli võitleja. Ta võitles kogu eesti rahva eest, et vabastada teda võõraste ikke alt. Kogu Jakobson'i elu oli täis võitlust, täis energilist püüdu paremuse poole. Ta oli valmis võitlema kas või ükski. Ta ei teinud kompromisse, olgugi et selle tõttu paljud sõbrad talle selja pöörasid. „Ega ma enne alla ei anna, kui kaks kätt rinnale olen pannud!“ kirjutas ta enne „Sakala“ asutamist ühele oma sõbrale. Ja Jakobson võitles surmani. Ainult võitmatu surm suutis selle mehe murda.

Kuigi Jakobson suri alles oma õitsvas meheas, mil suurem töö tal jäi veel tegemata, suutis ta ometi eesti rahvale palju anda. Oma „Sakala“ kaudu levitas ta vaimuvalgust kõigisse eesti maanurkadesse, oma sisukate raamatute kaudu avas ta paljude eestlaste silmad. Jakobson oli mees, kes esimesena läks välja varajasel aovalgel kündma vagusid eesti söötijäänud kultuur-põldudele, kuhu külvati seeme, mis tärkas ja millest kasvas välja eesti riiklik iseseisvus.

C. R. Jakobson'i nimi jääb jäädavalt püsima eesti ajalukku. Tema töö on unustamatu!

Meinhard Park.

Kui ma alles noor veel olin...

(I auhinnaga kroonitud töö.)

Vaiksest kaunist metsatalust algas mu elutee. Selles samas talus saatsin mööda ka oma esimesed eluaastad, mil vaevalt mu jalg puu-

tus üle selle talu piiride. Siis ei teadnud ma veel, et teisel pool metsa, kust küll sageli kuulsin kuke- laulu ja koerte haukumist, on ka

veel midagi, et säält algab õieti lai lage ilm ja kärarikas elu. Terve mu ilm, mille piirideks olid mühav mustav mets, aurav soo ja sügav sinine taevast, piirdus ainult selle taluga, ja terve mu tuntud ilm — selle talu, mu isatalu, hoonete ja õuedega.

Olin noorem poeg perekonnas. Vend oli minust paar aastat vanem, kuid ma kasvasin temale peagi järele ja ei jäänud enam temast üheski asjas maha. Õdesid oli mul kaks, üks minust noorem,

guid kunagi ei märganud. Nii siis olime vennaga päris ühel arvamisel selles, et õed ei teadnud, mida tähendab ihunuhtlus ja päälegi inimesele, kes seda mitte üksi oma vaid ka teiste pattude pärast saada peab. Kuid noomitusi ja „töötoimkondi“ said vahel õedki.

Mu isa, keda ma lapsena „papak“ kutsusin, on suur pika habemega mees. Esialgu arvasin, et temast polegi vägevamat olendit ilmas. Otse ime oli näha, kuidas ta suuri ja raskeid asju tõstis, mil-

Kevadmaastik.

Ferra Mart.

teine vanem. Nendega mul palju tegemist ei olnud, sest nemad tegid naistega naistetöid, kuna meie, mina ja vend, enamasti askeldasime isa või teiste meeste läheduses. Üksi maiustuste jagamisel ja nii, oli nendega suuremaid kokkupuuteid — ja -põrkeid. Kaebama olid õed ka väledad — vahel ei saanud kassi paari kordagi vette visata, kui juba ema, nagu nõiast juhitud, kohal oli, ja mul vennaga jälle nahatäis kindel. Karistuseks anti veel mõni töö päälekauba teha.

Eks kurja teinud meie, lapsed, ikka vahel kõik, aga karistuse pidime vennaga kahekesi kandma, sest karistajaks oli eeskätt ema, ja ega „naisrügemenis“ ma küll palju sisemisi tülisid ega löömin-

liseid, meie, lapsed, neljakesigi ei suutnud liigutada. Ta kasukas oli nii suur ja raske, et me võisime külma toa korral kõik neljakesi selle alla pugeda. Kutsusime seda kasukat ta raskuse tõttu „lõhkilitsujaks“.

Kui isal selg tööst haige oli, siis käskis ta minul ja vennal tulla ta sooni tasuma, kui üldse võib soonetasumiseks nimetada selja sõtkumist põlvedega. Ronisime siis mõlemad isa selja päale, kuna isa ise oli kõhuli voodis. Kuid ruumi jätkus meile üks teisest möödakäimisekski säält turjal.

Isa viha kartisime kõik. Isegi loomad kartsid isa rohkem kui kedagi teist. Isa võis ajada vihasest härga jooma ja lauta ja võis

talitada noori hobuseid — toimetada üldse toiminguid, mida lapsed ja naised võisid ja julgesid ainult läbi aia või akna jälgida. Isa julges käia pimedaga õues ja igas hoones, mina aga ei oleks julgenud seda kuidagi teha.

Isa võimsust arvesse võttes, palusin teda tuua taevast maha kuu, see vaskkollane kera, millega arvasin olevat hää mängida. Pidin siiski imestuma, kui isa ütles, et ta seda ei küüni tegema, ka roobiga mitte, mida ma tal soovitasin appi võtta. Ja siis seletas isa, et jumal on riputanud kuu taevasse, et see öösi valgustaks ilma. Jumal vihastavat, kui inimene tema tööd tahab rikkuda, ja jumala viha olevat suur. . . Ning siis jutustas isa mulle kuutõrvajast, kes nüüd oma süüteo eest peab üksinda kuu pääl viibima, kust ta musta laiguna näha olevat.

See väike ja kärmas naine, kes ikka askeldas köögis ja lautades, oli mu ema. Temal oli alati vähe aega. Päeval sai ta vaevalt aega tuppä tulla. Kuid vahel ta tuli siiski ja laulis kaasa kangruga, tolle rõõmsa vanatüdrukuga, kes pääle kirikulaulude armastas laulda ilusaid laule Stenka Rasinast ja Volga jõest. Emalt ja ka sellelt kangrult õppisingi esimesed laulud.

Teenijaid meil palju ei peetud, sellepärast oligi mu vanematel alati vähe aega ja palju tööd. Karjuseid küll oli ikka igal suvel kaks, ja sellepärast ei mäletagi ma neid kõiki enam nagu teenijaid.

Pääle teiste elas veel pea alaliselt meie majas üks vana mees. Ta oli tugev kui karu ja suure jõuga. Ta armastas lapsi ja lilli, kuid vihkas peaaegu kõike muud. Ah ja — jumalakartlik oli see vanamees ka. Imelik omadus oli tal — rääkida ja naerda alati üksi oles. Seepärast peetigi teda rumalaks ja kardetigi teda. Öösiti ei andnud ta rahu. Tema tuba oli öösi ikka kära täis. Ta ütles omaette mõne lause, päris hariliku

lause, ja kukkus siis naerma, sõnad ja naer segamini, kuini muutus naer hingetuks kiunumiseks; siis jäi ta vait kui haud, kuid pea läks kõik jälle endiselt edasi.

Niisugused, lühidalt kirjeldatult, olid inimesed, kelle hulgas kasvasin, kasvasin nagu taim hääs mullas. Koos teistega elasin üle kõik hääd ja kurjad ajad, võttes osa nii noist pisikestest rõõmudest kui ka suurtest muredest, milliseid mu isatalus küllalt oli ja on.

Kuid hääd mälestused on mulle jäänud ajast, mil olin veel „põlvepikkune poisikene“. Ei elades vist lähe meelest need ajad, ilmiski vist ei unune need sündmused, millised elasin üle lapsepõlves! Kas peavad nad siis ununema miljalgi? Ei! Ununegu kõik, ununegu ka kõik see, mis koolis õpitud ja mida vahest tulevikus vaja, kuid lapsepõlve mälestised — need jäägu, sest neid meelde tuletales tunnen end jälle lapsena, elan üle jälle lapsepõlve sündmusi, ehkki ainult mõttes.

Pole küll palju aastaid tagasi sellest, kui veel olin laps, kuid siiski oleks seekord kõik nagu teisiti olnud kui praegu. Päikegi tundus siis soojem olevat ja loodus ilusam — suvi rohelisem ja talv lumisem kui nüüd. Arm valitses kõikjal looduses. Nüüd on aga päike nagu vanaks jäänud. Päevad on külmad, tormised, udu- sed. Päike poeb sageli mustade pilvede taha, ja kui tulebki säält välja, siis on ta nagu täis nukrust ja väsimust.

Looduses oleks nagu valitsemas segadused ja mässud ja tung hävitada ning hävineda.

Muidugi pole looduses suuremaid muudatusi olnud, vaid ma ise olen muutunud, ja vist — optimistist pessimistikts.

* * *

Seda kirjeldamatut rõõmu ja vaheldust ellu, mis siis töid pühad. Pikil silmil ootasime neid alati.

Mäletan, kord jõulureedel, ja nii vara hommikul, et ma veel teist külgegi ei olnud pööranud, raputas mind ema ja ütles:

„Karga, poiss, ka maast lahti, ja tule hakka mulle vorstivardaid voolima, — ega's niimoodi jõulud ei tule, kui aina magatakse!“

„Eks ma ikka karga kah,“ laususin läbi une. Mõtlesin siis, et kena ikka on küll sooja vaiba all olla, kuid üles tõusta on halb. Arvasin, et ega seegi viga ei tee, kui veel veerandtunniks voodi jään, ja et ega's magama sellepärast veel ei pruugi jääda . . .

Pea tundsin külma ja ärkasin — vaip oli voodist ära viidud, ja see oligi võte, millega mind alati võis sundida tõusma. Teadsin küll, et vaip on venna süngi viidud, aga nüüd pidasin paremaks juba tõusta ja rõivastuda, kui tuua vaip uuesti voodi tagasi.

Patukahetseja ilme näol, läksin siis kööki, kus ema mulle endist käsku kordas. Vaatasin ringi, aga ei köögis olnud puud, millest vardaid voolida.

„Mamma, puud ei ole,“ pahan-dasin.

„No too siis kuurist! Ega minul aega pole — pühade talitused tahavad talitada!“ ütleb ema.

„Temal kerge öelda küll, aga mul jälle pole sugugi lusti elu mängu panna — mine sa tea, mis värvi tondi hommikueineks veel võid saada sääl pimedas kuuris,“ mõtlesin, ja ütlesin siis:

„Ma ei julge üksinda kuuri minna, Klaara kõneles, et enne jõulu vaimud . . .“

„Mis vaimud!“ sähvatas ema. „Kas sust niimoodi mõni soldat saab, kui sa kuurigi ei julge minna!“

„Ei tahagi saada ei soldatiks ega ohvitseriks,“ valetasin tehtud ükskõiksusega.

„Küll ma teistre Erikale juba jõulu aeg räägin, et sa arg oled — siis ta sind enam ei taha,“ hirmutas ema.

„Eks ma siis ikka lähe ka, ma ise muidu ütlesin, et ma ei julge. Ma teen enne noa teravaks,“ laususin ja hakkasin luisku otsima. Otsisin teda siis ka veel, kui ta juba leitud oli. Nugagi teritasin pikkamisi, lootes, et ehk läheb vahapääl valgeks.

Juba lõunaks olin vorstivarras- tega valmis ja jäin siis isa, kes linnas oli, ootama. Lubas teine ikka pika nurumise pääle mulle millalgi kuld-taskukella osta. Ja seda ma siis ootasingi.

Haugahtaski koer ja ukse taga kuuldus samme krigiseval lumel. Isa astus ähkides tuppale. Oli teine lumine kui lumimees.

„Kurram, käed nii kohmetunud, et ei saa kindaidki käest, kuidas sa siis veel habemest need jääpurikad välja võtad,“ ütles ta ja silistas laia kindaga üle habeme.

„Tule, ole hää poisu, ja tõmba mul saapad jalast ära,“ hüüdis isa süngi servale istudes, „külm järab praegustki veel varbaid.“

Tirisingi tal suure vaevaga kõvaskülmanud säärsaapad jalast ära.

„Tubli poisu! Kindral sust ikka saab,“ kiitis siis isa.

„Tubli poiss muidugi — aga kas sa mulle uuri ikka töid või?“ küsisin.

„Ah sa sinder, ära läks meelest — ja sul ei ole ju vestigi, ega's kulduuri kuetasku kölba panna,“ vastas isa.

Mõtlesin siis, et kui isa mulle „uuri“ ei peaks ostmaga, siis ostan selle kindlasti ise, kui saan kindraliks. Ka niisuguse ilusa „mundri“, rihtmud ja suure revolvi muretsten enesele, nagu oli onul. Leht töigi jälle sõnumi ühe „meie“ kindrali suurest võidust vaenlase üle. Seekord said kõik aru, missugused need „meie“ väed ja „meie“ kindralid ilmasõjas olid. Isegi mina teadsin, et „meie“ väes on need mehed, kes sõdivad vaenlasega. Vaenlasteks pidasin kurje olendeid, kes püüavad inimestele kurja teha.

Kuid jõulud olid ukse ees, ja kel siis enam oli aega kindralitest või taskukelladest mõelda. Jõululaupäeval oli nii kiire, et elu tahtis välja võtta. Juba vara aeti voodist üles ja tehti säärane säru taha, et jookse nagu kuuma raua pääl. Too vett ja puid, lõhu saia-ahju jaoks puid hästi peeneks, küta ahjusid ja tee kõiki sääraseid „peen-
neid“ töid, et pää kirju. Tuppa — sinna ei saanud terve päeva jooksul, sest sääl kraamisid ja kolistasid naised säärase hirmsa hoo ja hoolega, et vaevalt leidus mõni koht, kus võisid olla julge, et küüritava ja seatava mööbli all või vahel surma ei leia. Alles õhtu eel, kui isa mind enesega metsa kaasa kutsus jõulukuuske tooma, sain vähe vabamaks. Kuuse ehtiminegi nõudis tüki tööd, kuid see on ju ometi huvitav toiming, ja pääleegi oli see tasuv „amet“, kuna nii mõnigi kompekk või mõni muu maiustis rändas mu sügavasse tasku, selleasemel et õhtul kuuse otsas põleva küünla kõrval köikuda ja oma varju seinale heita.

Jõululaupäeva õhtul sõitsime onu poole külla.

Oli tore sõit. Sahinal libises saan sügavas lumes, ruun saani ees pildus uhkesti pääd, raputades kuljuseid, ja puristas. Täevast langes õrnu lumehelbed, küll riite-tele, küll hobusele. Eemalt kuuldus kirikukella kutsuvat häält. Tõesti oli rahu maa pääl. Emagi rääkis vaikselt häälega, nagu kartes eksitada seda vaikust — ta seletas lastele, kuidas tuleb külas end üleval pidada. Onu poole oli kutsutud linnast ka „peenemaid“ külalisi ja seepärast pidime hästi viisakad olema.

Onu õuest kuuldus kära juba kaugele. Saanitäis inimesi kihutas parajasti väravast sisse, nii et värav raksatas. Onu ise, juba purjus, seisis laterna, õllepudeli ja klaasiga keset õue ja juhatas, kuhu meil hobune tuleb siduda.

„Kui armas on õlu siin põhja

taeva all . . .“ laulis onu ise, nii et mets ja katused rökkasid, ja ulatas isale vastu klaasiga õlut.

Ka toas valitses igal pool ehtmaalise ilmega rahupühade meeleolu.

Mulle ei meeldinud see lärm, seepärast hoidusin ema lähedusse, sest naiste pool oli ikka vaiksem. Kuid naistel on see imelik vajadus — koguneda omavahel kokku ja sosistada siis sääraseist tühjadest asjadest, mis kedagi pääle nende vahest ei huvitagi, kuid päält kuulata nad siiski ei luba kellelgi. Nii pidin ma lahkuma emast, kuna ema läks sinna tuppa, mis kuivalt täitus naistest.

Jäin tädipoja Värdiga üksi ühte tuppa. Värdis oli uhke poiss, minust tublisti vanem, kuid nõrgem. Kord andsin talle tunda oma rusikaid, aga tema hakkas mind sest ajast „kalkuniks“ kutsuma.

„No, kalkun, kas sulle ei tchitud jõuluks uusi riideid?“ küsis siis Värdis ja lükkas uhkelt oma uue sõdurikuuelõikega kuue eest lahti.

„Ei, ma ei lasnudki teha, lasin parem omale kulduuri tuua,“ valetasin, kuna ei tahtnud ka Värdis kõrval kehvik olla.

„Näita, ma vaatan, kas ta ka puhtast kullast on, võib-olla on kassikuld?“ küsis Värdis.

„Ma kaasa ei toonud, mul pole vesti ja ega's kulduuri kuuetaskus kanta,“ valetasin jällegi ja Värdis uskus.

Pääle jõule jäi isa raskesti haige. Arvati juba, et ta sureb. Õöd kui päevad hoigas ta voodis. Kuid mina ei tahtnud, et ta sureks. Palvetasin isa eest, jah palvetasin sõna tõsisel mõttes, mitte ei lugenud maha mõnd õpitud teksti, palvet katekismusest — neist mul polnud veel aimugi, ma palusin puhtast lapsesüdamest „oma sõnadega“ nagu kunagi laps. Kahju, et ma nüüd enam ei oska palvetada.

Siiski tervenenes isa, ja kevadel kündis ja külvas ta jälle põllud, na-

gu ikka. Tänumeelne aitaja-jumala vastu, püüdsin ma siis nii agarasti oma vanemaid aidata, kui mu väike jõud lubas. Üksi see „lind“ sääl eestoas, kes kogu isa haiguse ajal näppugi töö külge ei pannud, vaid lauldes mööda tube trallitas, ei tundnud röömu isa tervenemise üle, sest tema ootas isa surma, helitades lootust ise peremeheks hakata.

„Sust, poisu, juba suur abi mulle“, ütles kord isa, kui jälle teda töös aitasin, „suvel tuleb sul vist

Vargused, röövimised ja tapmised leidsid sageli aset.

Noil õudseil õil, mil sageli kahtlased isikud luurasid uste ja akende taga, magas inisaga ühes voodis. Isal oli siis alati suur revolver padja all. Sageli pidi ta revolveri paukudega hirmutama saakivariitsevaid kurjategijaid.

Kui hirmul ma olin, kui kord kuuvalgel õöl nägin isa suuskadel üle lumise välja kolme meest taga kihutamas. Tõesti jube oli see silmapilk, mil isa ja need mehed ka-

H. Sõber.

Jüripäev.

harjasloomad oma hoolde võtta“.

Ei tulnud küll veel minna sel suvel seakarja, sest ema ütles: „Temast nüüd veel mõni seakarjus, sead sökuvad teise ära, võtame ikka veel võõra karjuse“. Ja võetigi võõras.

Aga see oli ka mu viimane vaba suvi. Tulid üldse halvad ajad. Tuli sügis, hirmus sügis, mil ma jälle oleksin kaotanud isa, kuid ime päästis ta . . . Enamlased võtsid võimu igal pool oma kätte, seadsid sisse isesugused „kohtud“, tribunamid, mis tegid kergel käel surmaotsuseid ka süütute üle. Meiegi vallas läks võim õige tumeda minevikuga isikute kätte, kes ju tollekordse valitsuse meele järele olid.

dusid metsa mustavasse rüppe, kus välkusid pea tulejoad vastamisi ja kostsid paugud. Aga siiski tuli isa tagasi, olles küll kaua ära, kuna ta oli jälginud põgenejaid kuni nende koduni.

Isa oli tollekordse maksva korra vastane nagu pea kõik ümbruskonna talumehed.

Kord öösi ei tulnud isa magama, vaid rääkis emaga imelikest asjust, kohtust, mahalaskmistest—olevat vähemaidki poliitilisi süüdlasi maha tapetud, ega siis tedagi jäetavat. Hommiku eel ütles ta emale, imelik ilme, millist ma veel ei olnud näinud, näol: „Söögu nad mind ja mu varandus, ma kõrvale hoidma ka ei hakka. Sa kasvata lapsed ikka jõudumööda üles. Kui

pojad suuremaks saavad, räägi neile — kui ma ei peaks tagasi tulema — küll nemad kord . . .“ Rohkem ta ei rääkinud, kuna ta märkas, et olin ärkvel. Ta läks, ja mina ei suutnud aru saada, mis öieti juhtunud oli, kuid ma aimasin paha ja pärisin:

„Mamma, kuhu isa läks?“

„Ema mõtles pisut ja vastas siis:

„Ega minagi tea, lubas vist sugulaste poole minna, ja — võib olla, et ta enne ei tulegi tagasi, kui söda möödas on.“

Nüüd jäin sõja lõppu ootama. Kuid mis on söda ja milleks peetakse söda, jäin mõtlema. Küllap ta ikka varsti lõpeb — sõjamehed tapavad vaentlased ära, kes pääsebki jooksma, see lastakse surnuks suurtükiga, tolle suure püsigiga, millel olevat nii suur raud nagu pumba toru, ja söda ongi läbi.

„Mamma, söda ongi läbi!“ hüüdis rõõmuga, kui kuulsin raagevat hommikul õige ägedaks muutunud kahurituld. Uskusin, et mu kujutlused sõjast on õiged.

„Kuid miks ei tule isa? Ta vist ei tea, et söda on mööda?“

„Aga õhtul kargaski isa tupp, nagu rõõmust lai.“

„Võe, jumalukene, lasid teised su ikka veel eluga tagasi tulla!“ löi ema käsi kokku.

„Või kes seda elu pidi siis ära võtmagi! Tänaest päevast päle pole enam punaseid ega nende tribunaale. Hommikul olevat teised kõige krempliga linnast välja peksetud. Jooksnud teised minema kui koerad. Kriidikassa keldris olevat nad, lihunikud, hulga inimesi maha tapnud — päris süütu, ja ilma kohtuta. Egas minugi poleks jäetud, aga näe . . .!“ seletas isa õhinaga.

Jälle tuli suvi. Mina olin siis juba seakarjus. Kindral, sõrajala-kindral oli minust saanudki. Ega's elul just viiga polnud. Pühapäeviti oli siiski igav. Kord pühapäe-

va õhtupoolikul tuli isa karja juurde ja ütles, et olevat kodus igavaks läinud. Muidugi tuli ta selleks, et minul seltsiks olla.

„Aja, poisu, sead sinna heinamaa äärde kesale, seal nel rohkem süüa,“ ütles ta, aga pidi nad ise ajama, kuna minu käskudele ega löökidele ei reageerunud sead üldse. Mina läksin isaga heinamaale suure kase villu kõrvetava päikese eest varjule.

„Näe, nüüd sa pikutad siin sargiväet kase vilus ja kaebad kuumuse üle, aga mina olen sääraseid külmi aegu näinud, mil üks sinu taoline poisiklutt suures kasukas mu ree taga maas jooksis, aga ikka tahtis külmi teist ära võtta,“ heitis isa minu üle nalja ja meisterdas mulle pajupilli, säärast suurt ja ilusa jämeda häälega, milliseid ainult tema oskas teha.

„Papa, mis on päike?“ pärisin mõeldes parajasti päikesest.

„Päike on tuline kera. Tema kuumus on nii suur, et ulatub meieni,“ seletas isa.

„Aga kas päike ära ei kustu?“

„Küllap kustub kord, aga ega seda meie silmad näe.“

„Ei tea, kas ta siis juba jahe on, kui mina vanaks saan?“ pärisin.

„Ah, mis sa nüüd kõigest pärid, või minagi kõike tean. Kui kooli lähed, küll siis seletatakse sulle isegi, ja veel rohkem, kui sa kuulata tahad,“ pahandas isa.

Ei julgenudki enam pärida, olgugi et palju küsimusi keelel kibeles, nagu: kuidas saavad ameeriklased, pää allpool, käia, millest põrgus tuld tehakse, kas põrgus ka puud kasvavad jne., kuid teadsin, et isa ei taha säärastest asjadest rääkida. Oleks ma küsinud midagi Jakobsonist, tema surmast või matustest, siis oleks isa rääkinud küll.

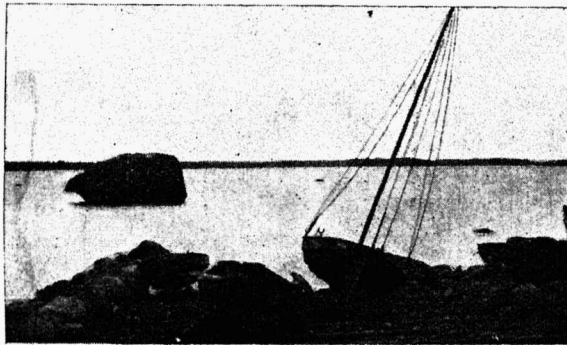
Trööstisin end sellega, et pea tuleb kooli minna, ja eks siis kuule kõigest.

A. Puutsa.

Matkama!

Saabunud on kevad. Varsti katkestavad koolid õppetöö ja noored siirduvad veetma pikemat suvevaheaega. Mõned õpilasist jäävad suveks linna, mõned sõidavad maale. Paljudel on võimalik vabamalt veeta oma suvevaheaega. Paljud ainult vahetavad oma tööala ja on kogu suve jooksul toimes, kas oma vanemate või võõraste juures, et luua omale edasiõppimise võimalusi sügiseks. Aga peaaegu igaühel jääb pika suve jooksul mõni

mekesisustesse. Vaadeldge edasiruttavaid pilvi, metsade, niitude ja järvede vahelduvat ilu; kuulake metsade jutlemist ja veejugade rahusat kohinat. Ärge unustage seisatumast ka mõne pisema olendi, putuka, lille juures ja imetlemast selle tagasihoidlikku ilu. Matkamisel ärgem piirdugem aga ainult looduse vaatlemisega, vaid meie tähelepanu köitku sama palju ka rahvas. Jälgigem inimeste tööd ja tegevust, rahva iseloomu ja kombeid,

Viru rannik: Altja.

päev vabaks, mida ta võib kasutada oma äranägemise järele. Kuidas võiksime neid mõningaid päevi kõige paremini veeta?

Ei ole küll mõnusamat ja õilsamat ajaveetmisviisi kui matkamine. Seepärast kõik, kel vähegi võimalik, **m a t k a m a m ö ö d a k o d u m a a d**. Matk ei tarvitsegi olla alati väga pikk, juba mõnigi päev hulkumisest mööda maad annab matkajale ilusaid ning jäädavaid muljeid. Ei ole selleks vaja ka erilisi ettevalmistusi ega liiklemisvahendeid — parim ja kindlam, ühtlasi kõige odavam edasipääsemisviis on jalakäimine. Matkake üksi, kaks või kolmekesi. Suurem jõuk on juba häiriv ja lahkarmusi tekitav.

Matkamisel jälgige loodust, naugete selle ilu, süvenege selle mit-

keelt ja välimustki. Astuge kõnelusse talutaatide ja -eitedega, tutvuge nende lihtsuse ja maailmasuhtumisega.

Agas matkamisel on päale selle, et ta viib meid vahetumasse kokkupuutesse loodusega ja inimestega, veel teinegi külg. Matkamine kasvatab iseloomu. Kui matkame ainult mõne päeva, ei ilmne see veel nii selgesti. Kui aga peab viibima matkal mitmeid nädalaid, kui peab teinekord veetma öidki lageda taeva all, kui tabab meid teel vihm, mis kastab rõivad ja jalatsid, ja kui selle juures siiski püsib ja peabki püsima hää meeleolu, — siis mõname, et matkamine karastab meie iseloomu, et ta arendab inimeses tusedust ja vastupanu ja leppimist vähesega. Matkamine viib meid tühatesse oludesse, uusisse seisukor-

risse, uute inimeste keskele, ja me peame kohanema kõigeaga. Ja see kasvatab meis orienteerumisevõimet.

Veetkem siis suvel kas või mõnedki päevad matkates. On palju kohti kodumaal, mis paelustavad oma kaunidusega. On Laiuse laiad heinamaad ja kõrged voored, on Neeruti kaunid valtseljakud ja vaiksed järved, on Rõuge ja Haanja hõbeselged veestikud ja Vaivara võrratud Sinimäed. Ja kui tahetakse kaugemale matkata, siis võib

veetlevus, oma huule. Vahest just kõrvalistes kohtades, vaikseil metsateil, mahajäetud järvede ääres, põlistes laantes leiata kõige rohkem meeldivat, leiata kõige ilusamat. Seejärelast võib minna ka Avinurme ürgmetsadesse, tutvuda Avinurme puutööstusega, võib hulkuda Peipsi liivaluuteil, tehes võimaluse korral kaasa ka mõne kalastusretke Peipsile. Võib matkata Pärnumaale, laskuda mööda mere-randa alla Häädemeestesse ja Tah-

Irbooska.

«Olionist».

minna Põhja-Eesti rannikule ja matkata piki seda kõrget ning järsku packallast, imetella selle suurejoonelisust ja nautida merele avanevaist avaratest vaatealadest. Või matkatagu korraks Võrumaale, laskutagu alla mööda püha Vöhandu jõe orgu kuni Peipsini ja õpitagu sellejuures tundma seda omapärast maanurka ja selle lahkeid ja häästidamlikke elanikke. Sääraseks matkaks sobib mõni teinegi jõeorg. Paljude väärtuslike muljetega ja elamustega võib rikastuda ka Tarvastu-Karksi-Paistu ümbruskonnas ja Vörtsjärve kaldail ja vetel.

Kuid ka matkamisel, hulkumisel vähem tuntud aladel on oma

kuranda, võib uidelda Audru soisil maa-alul.

Ja kellel võimalusi, see reisigu Saaremaale ja õppigu tundma selle saare loodust ja saarlaste sitkust ja primitiivset elu. Ja külastagu siis ilmtingimata ka otse muinasjutulist linnuriiki Vilsandis, ainulaadset kogu põhjamaal.

Nii siis: kel vähegi võimalik, sisustagu oma suviseid vabu päevi matkamisega ja rikastagu oma kogemuseringi uute, värskete ning püsivate matkamuljetega ja elamustega. Ja siis sügisel jagame neid koolis üksteisega, kas või siin „Holi’gi“ veergudel. Jõudu ja hääd tuju matkamiseks!

H. Jänes.

Neeruti mäed.

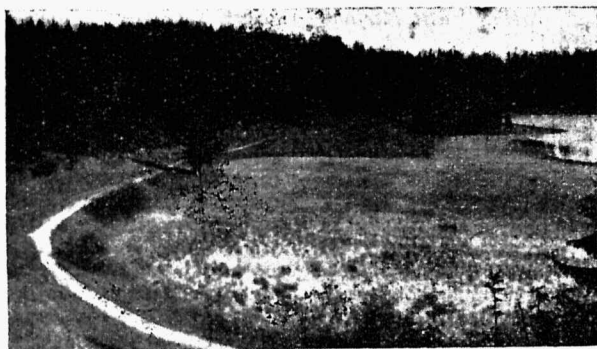
Kaks kilomeetrit Kadrina jaamast raudteed mööda Tapa poole algab vasakut kätt vallseljak, lähleb nelja kuni viie kilomeetri pikkuses kaares edasi ja lõpeb Neeruti mõisa lähedal. Kogu oma ulatuses on ta metsaga kaetud ja paisatab eemalt kõrge müürina.

Kui raudtee äärest vallseljakut mööda hakata lõuna poole minema, tuleb vastu kõrge mägi. Sellel mäel on vanade eestlaste linn Tarvenpää. Vanad inimesed räägi-

oma nime saanud lähedal asuvalt Kuresöödi talult. Kuresöödi mäe otsas oli enne vaatetorn, kuhu seitse kirikutorni oli näha.

Kuresöödi mäest väikese oruga lahutatud on Sadulamägi. See mägi on kõige ilusam Neeruti mäestik. Ta olevat Kalevipoja hobuse sadulast tekkinud, kuna teised mäed on Kalevipoja künnivaod. Sadulamäe ümbruses asuvat metsa nimetatakse „Kreutzwaldi pargiks“.

Sadulamäele on ehitatud näite-

Neeruti.

vad, et tolle mäe jalasse olevat maetud kruusiga kulda. Ja on ka kergeusklikke, kes vana-aasta õhtul käivad mäejalal kaevamas ja raha-auku otsimas. Ümberkaudsetel elanikkudel on traditsiooniks jaanilaupäeva õhtul jaanituld teha just linnamäel.

Linnamäe kõrval on väike Mäeotsa mägi, mis on saanud nime Mäeotsa talult.

Edasi minnes tuleb vastu kaunis kõrge Valgeristi mägi. Nii paremal kui pahemal pool Valgeristi mäe on väikesi mägesid, millele kohalikkude elanikkude poolt nimesid ei ole antud.

Valgeristi mäe kõrval orus on Orajärv, ilus, peegelsile. Kahju, et ta kaldad vähe soised on.

Kõige kõrgem mägi Neeruti mäestik on Kuresöödi mägi, mis

lava, laudadest tantsupõrand ja einelauaruum. Igal suvisel pühapäeval on Sadulamäel pidu. Siis kihab Kreutzwaldi park inimestest. Pühapäevased rongid on tapalasi ja rakverelasi täis, kes Neeruti mägedesse sõidavad pühapäeva mööda saatma.

Sadulamäest kirde pool on kaks järve: Ees- ja Tagajärv. Nad on kahe kanaliga ühendatud ja neid nimetatakse kokku Kahejärveks. Kahejärve kõrval mäe küljes on vanad Põhjasõja-aegsed rootslaste leivaahjud. Ka olevat selge ilma-ga järve põhjas näha suurt rootslaste supikatelt, mille rootslased põgenedes järve heitnud.

Tagajärve kaldal põliste punde all on vana suvimaja, aastakümnete eest Neeruti härraste poolt ehitatud. Nüüd on majakesel ukсед

eest ära kistud ja maja hooletusesse jäetud. Tollest majakesest on mitmed muinasjutud rahva suus liikvel.

Umbes üks kilomeeter ida pool Metsavahi mägede taga asetseb väike Sinijärve soo, mille keskel puhkab Sinijärv, väike helesinine veekogu, mis koduks paljudele partidele.

Mõnisada meetrit Sinijärve soost on viimase Neeruti mõisniku haud.

Umbes pool kilomeetrit ida pool on Neeruti mõis. Sää! lähedal lõpeb vallseljak väikese Männimäega.

Neeruti mägedes käib palju huvireisijaid, nii koole kui ka üksikuid isikuid, sest mägedel on ilu kõrval ka väike ajalooline tähtsus. Ootan ilusaid suvepäevi, mil näen teid jälle, mu järved, mil tervitate mind oma kohinaga, mu tuttavad kuused!
Irene V.

Kirjandus.

Fr. Nietzsche: Nõnda kõneles Zarathustra. Tõlkinud J. Palla. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tartus, 1932.

Vähe tunneme me maailmakuulsat filosoofi, kirjanikku ja ajajärgu jõulisemat prohvetit — Fr. Nietzschet. Tema omapäraseima õpetusega võisid tutvuneda senini ainult need, kes valdavad saksa keelt, kuna eesti keeles tema töist tänini oli ilmunud vaid vähemtähtis „Vast-kristlane“ A. Anderkopi tõlkes.

Nüüd on aga eesti kirjandus rikastunud Nietzsche' tähtsaima ja parima teosega. Alles hiljuti ilmus tema surematu töö „Nõnda kõneles Zarathustra“, milline on leidnud kõigis kultuurmaades sooja poolehoidu. Selles teoses on Nietzsche kokku võtnud oma õpetuse. Siin räägib ta meile ise Zarathustra suu läbi. Lugedes läbi selle raamatu me saame täielise ettekujutuse Nietzsche' ilmavaatest ja õpetusest.

Zarathustra kuulutab meile üliinimest. Üliinimene oli Nietzsche ideaal ja tema õpetuse keskpunkt. Missugune peab olema see üliinimene, missugused peavad olema tema eluviisid ja vaated — sellest kõnelebki Zarathustra.

Aastaid vedab Zarathustra mägedes üksinduses, karastades sää! oma raudset tahet ja teritades vaimurelvi, ning tuleb siis tagasi inimeste juurde — kuulutama üliinimest. „Vaadake, mina olen välgu ennustaja ning raske piisk pilvest: selle välgu nimi aga on üliinimene. — Vaadake, ma õpetan teile üliinimest!“ — nii algab Zarathustra oma õpetust, peatudes kuskil linnas. Siin räägib ta turule kogunenud rahvahulgale üliinimesest. Kuid rahvas ei huvitu temast, vaid ootab suure põnevusega kõietantsijat. Zarathustra aga jatkab oma kõnet. „Inimene on kõis, mis kinnitatud looma ja üliinimese vahele, — kõis üle kuristikku —“ nii räägib Zarathustra rahvale. Zarathustra kõne kestel asub kõietantsija tööle. Rahvas vaatab teda hinge kinni pidades. Keset nõõri kukub aga kõietantsija alla tänavale, jäädes surnult lamama. Kuna rahvas surnukehast eemaldub, siis võtab Zarathustra selle ja väljub linnast, et laipa maha matta.

Päälle mõningaid vahejuhtumeid Zarathustra peatub linnas, mille nimi on Kirju Lehm. Siin peab ta oma tähtsaimad kõned, millised käsit-

levad mitmesuguseid eluprobleeme, näit.: karskusest, vürusest, rõõmudest ja kirgedest, ligimesearmastusest, riigist jne. jne.

Väga omapärane on Zarathustra õpetuse sisu. See käib risti vastu kõigele olemasolevale. Iseäranis opositsioonis on Zarathustra ristiusuga. Nii lausub ta: „Sõda ja julgus on teinud enam suuri asju kui ligimesearmastus... Taevas on maailma tagumik... Mitte jumal ei loonud inimest, vaid inimene lõi jumala... Ligimesearmastus on nõrkade päralt. Kuna ristiusk õpetab, et kurja tuleb tasuda hääga, siis lausub Zarathustra: „Kui teil on vaenlane, siis ärge tasuge talle kurja hääga: sest see häbistaks teda. Küll aga tõestage, et ta teigi teile hääd.“ Inimestele soovitab ta põgeneda üksindusse, sest rahva hulgas võib inimene mürgitatud saada. Ta võrdleb inimhulka mürgiste kärbestega, kes võivad üksikule inimolendile liiga teha. „Äravaevatuna näen sind mürgiseist kärbseist, veriseid viirge näen sul sajas paigas: aga su uhkus ei taha isegi vihaseks saada.“

Kõiki väärtusi tahab Zarathustra ümber hinnata. Ta kuulutab ilmale täiesti uut õpetust. Üliinimene peab omaks võtma kõik Zarathustra vaated ja hinnangud.

Kogu raamat kubiseb aina õpetussõnadest. Päätegelase elu ja saatuse, iseloom jääb aga kahvatuks.

„Nõnda kõneles Zarathustra“ stiil on väga omapärane, elav, liikuv, täis ilusaid võrdlusi, aforisme, sümboleid, kaunistisi jne. Raamatu stiil sarnaneb piibli stiilile, Zarathustra õpetussõnad — stiililt Uue Testamendi tähendamissõnadele. Suure huviga loed sisult ja stiililt võrratult ilusaid Zarathustra kõnesid.

Kõike kokku võttes võime öelda, et eesti kirjandus on selle teose tõlkimisega suure edusammu teinud. Nüüd oleme omandanud maailmakuulsaima raamatu. Praegusel ajal, mil meie kirjandusturul domineerivad kõhukad ja sisutud, labased „tururomaanid“, on see sisukas ja väärikas teos eriti tere-tulnud. Tahaksime loota, et see raamat eesti kirjandussõprade poolt ka haruldaselt sooja poolehoidu leiab. Eriti on see raamat noorsoole soovitatav, sest siit hõõgub vastu noorustuld ja noorusele omast

vaimuvärskust. Ühegi noore kirjandussõbra lauvalt ärgu puudugu „Nõnda kõneles Zarathustra“! Meinhard Park.

Aino Kallas: „Püha Jõe kättemaks“. Kaks ballaadi. Tõlkinud Friedbert Tuglas. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tartus 1931. Hind 1 kr. 50 s.

Mainitud A. Kalda teos sisaldab kaks ballaadi. Esimest ballaadi „Imant ja tema ema“ lugedes oleme natuke pettunud, kui märkame selle aineks olevat sama Viljandi „kotimässu“ loo, mida nii üldtuntuks on teinud juba Bornhöhe „Villu võitlused“ ja mõni aeg tagasi ilmunud Adsoni „Toomapäev“. Süvenedes aga selle ballaadi üksikasjusse, siis läbib meid tarvilik rahuldustunne. A. Kalda jutustises peitub mingi sisemine soojus. Siin on emaarmastus tõsisemalt põhjendatud. Ema on kaotanud juba enne kõik kuus poega ja ta kiindumus sellesse viimasesse on kujutatud otse üllatavalt palava armastusega. Isegi lugeja viha rüütlike vastu haihtub. Nad pole sõnamurdjad — petised. Imant jäetakse tõepoolest ellu. Viimane, saades kuulda oma kõlvatust äraandmisest, kukutab meeleheitel end ise lossi müüri alla kuristikku. See katastroofiline sündmus viib murtud ema sügavale kahetsusle. Kaotanud oma viimase hellasti armastatud poja, astub ta vihaste kaasmaalaste ette, tunnistab ise oma süü ja võtab kui lunastuse vastu nende surmahoobid. Vaimse võiduga lõpp lepitab meid äraandjaga ja jätab kogu sellest loost esteetiliselt rahutunde.

Täie õigusega võime nentida, et A. Kalda osav kirjaniku sulg on 1343. aasta toomapäeva kurvast sündmusest kirjutanud võimsa ja haarava jutustise, milline ületab mitmekordselt teisi sama ninet käsitlevaid teoseid.

Kandvamaks ballaadiks neist kahest on siiski „Püha Jõe kättemaks“, mis on andnud nime ka raamatule. Jutustise esimesil lehekülgedel tutvume noore mõisniku Hans Ohm'iga, kes kutsub Saksamaalt inseneri Adam Dörffer'i veskit ehitama Võhandu jõe. Seda jõge on peetud pühaks ja selle tõkestamisest ja rõvestamisest hoiduti, sest kardeti jõe kättemaksu. Mainitud ebausust on aga vaba meister Adam Dörffer, kes enne veski ehitust rõvestab jõge sel teel, et viskab sellesse koeraraipe. Kui veski on valmis, hakkab meistril kõitma jõe iseäralik võlu, mis seob teda kohaga. Juhusliku vihmase suve ja uputuse tagajärjel kasvab meistris ebausuk ja aukartus jõe vastu. Veskit hävitada tahtva rahvahulga rahustamiseks lubab ta oma isikuga vastutada vihma peatse lõppemise eest. Ja kuigi ta näeb saatuslikku tähtpäeva lähenevat, ei lasse teda jõgi mitte põgeneda. Meister Adam Dörffer jääb — ja hukub vabastatud vete voogudes.

Näib, et Aino Kallas armastab kirjanikuna oma viimase ajajärgu teostes lõpetada jutustisi miingi katastroofilise suursündmusega. See kirjanduslik võte leiab A. Kalda loomingus just kõige selgema väljenduse käesolevais ballaadides. Päätegelased Imant, tema ema ja teise jutustise sümpaatne keskkonnan Adam Dörffer

hääbuvad, mis oma vägevusega lämmatab kõik teised tunded ja meeled.

Mis A. Kalda ajalooliste teoste väärtust palju tõstab, on lugejat kõitev puhas, metalne, viimisteldud keskaegse kroonika keel, millist A. Kallas on edukalt tarvitanud ka oma toodangu tippsaavutis „Reigi õpetajas“, „Hundi-mõrsjas“ ja „Barbara v. Tiesenhusenis“.

Autori stiil ja kompositsioon käesolevais teostes on laitmatu. Esimeses ballaadis on kujutatud mitu üksikkohta õige huvitavais ja naudivatavais värves, näiteks hauastseen. Samuti leidub teises ballaadis lühikesi, kuid mõjuvaid looduskirjeldisi, näiteks:

„Hakkas juba pehmelt hämaraks minema, ja suvis: õõ lühidus langes maa päälle nagu ühe suure linnutiiva vari. . .“ Mainida tuleb veel rõõmustavat asjaolu, et Fr. Tuglase tõlge on keeleline meistertöö, mis palju on kaasa aidanud jutustiste väärtuste esiletoomisel.

Oleks vist ülearune korrata, et see A. Kalda meisterteos on vajalik igale kirjandussõbrale, iseäranis aga igale noorele, kellele pakub käesolev teos tõsist esteetilist naudingut.

Aino Kallas: „Maroko võlus“. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus 1932. Hind 1 kr. 75 s.

See teos on täiesti erinev autori loominguteistest toodetest, moodustades omaette päitüki A. Kalda kirjanduslikus toodangus. A. Kalda reisikirjeldis osutub huvitavaks kogemuste omapärasuselt ja uudsuselt. Parempi reisikirjeldisi kipub pikapääle igavaks minema, kui selles ei leidu aeg-ajalt kokkupuuteid inimestega ja mõningaid seiklusi. A. Kalda hääks omaduseks ongi tung ühendust luua; kontakti otsida pärismaalastega igapäevases toimingus. Nõnda avaneb tal sissevaade maa traditsioonesse või isegi perekonna saladusisse.

Osav kirjanik oskab säilitada põnevust läbi kogu raamatu, mida ei saa käest panna enne lõpuni lugemist. Nagu kinoekraanil möödub meie silmade eest Maroko eesõu, Djemaa el Fna, Mufti haarem. Põksuva südamega loed huvitavaid kirjeldisi pärismaalaste elust, datlimüüjast, ussilummajast. Kunstniku pilguga on fikseeritud rida üksikuid värviküllaseid pilte lõunamaa elust-olust ja loodusest. Maast tüiskab palavat punast tolm, Marrakeši linna müürid kerkivad kõrgetena ja ruugepunastena nagu kõrve kindlus. . . , rändkoerad kaklevad hobueeslikorjuse ümber müüride varjus. Eriliselt nikerdatud, iseloomulik stiil aitab tõsta selle teose väärtust.

Ajalooliste ja muude raamatust loetud andmete ülekoormatus, mis Tuglase reisikirjeldise päämiseks puuduseks osutus, on A. Kalda teoses pea täielikult kõrvaldatud. See teeb reisikirjeldise kergemalt seeditavaks.

Teos on illustreeritud rohketes sisuselgitavate piltidega kriitpaberil, milliste valik on üldiselt õnnestunud.

Loodame, et see A. Kalda väärtuslik reisikirjeldis kõige laiemate ringide tähelepanu paelub, rääkimata noorist, kellesse see teos avaldab kahtlemata viljakat mõju.

K. Lipping.

T. K. G. abituriendid.

A m a n d a A. — välimuselt sihvakas tütarlaps, kes tunneb elavat huvi väikeste poiste ja beebide vastu. Iseloomult hääsüdamik, väljendusviisilt otsekohene ja paiguti teravgi. Omab ka selleks õigust, sest on V-a klassivanem. Eriolist talenti omab võimlemises, millele vastavalt on kujunenud tulevikusoov: saada võimlemisõpetajaks.

A l e i d a A. — andekas, iseloomult tagasihoidlik tütarlaps, keda võib pidada virkuse ja korralikkuse eeskujuks klassis. Opinguis on edasipüüdlilik ja omab suuri lootusi cum laude lõpetamiseks. Eriti väljapaistev on inglise ja vene keeles. Viimast asjaolu on püütud seletada tema päritoluga, sest teatavasti põlvneb ta Peipsi äärest. Tulevikus siirdub tegeliku ellu.

E l i s a v e t a E. — iseloomult vaikne, tagasihoidlik ja kinine, õpinguis hääli tasemel püsiv tütarlaps. Lõpetab kindlasti cum laude. Opilaskonna tegevusse suhtuvad võrdlemisi pessimistlikult ja irooniliselt. Oma soenguga à la Anna May Wong äratas omal ajal suurt tähelepanu klassis. Eriharrastusist — ladina keele õppimine. Tulevikus kavatses minna ülikooli.

N i i n a E. — eelmainitu õde. Kasvult on lühem õest ja omab ruugeid juukseid. Iseloomult osalt vastand õele, kuna on edumeelne. Soovib, et talle tunnis ette öeldaks, kuid ei taha, et teda seejuures segataks. Armastab unistada reisimisest ja püüab seda tegelikult teostada. Erihuvideks on loodusteadus ja joonistamine.

T h u s n e l d a F. — kannab erilist lainetava iseloomuga soengut. Iseloomult on hääsüdamik ja temperamentne. Esineb aristokraatse ja muusikat ning lõbususi pooldava tütarlapsena, mistõttu külastab tihti pidusid. Tunneb poolehoidu võõraste rahvuste vastu.

Tulevikus kavatses siirduda ülikooli.

R a i m o n d G. — enam-vähem blond, klassikaaslasist erineva kõnnakuga ja ülespidamisega poiss: ühtlasi on tähelepanuvääriv oma profiililt. Iseloomult lõbus. Oma des ülevoolavat huumorimeelt armastab kõike ilmas leiduvat kritiseerida irooniaga. Kõneluste paratamatuks saatemotiiviks on kuunenõopide kinninõopimine. Suurema osa ajast veedab kooli juures, kus kevadeti mängib ühe käega võrkpalli. Tundes pikemat aega huvi kanakasvatuse vastu, loodab tulevikus asuda eeskujuliku kanala rajamisele.

A l e k s a n d e r H. — kasvult mitte väga suur; omab ebamäärase värvinguga juukseid. Iseloomult korralik ja viisakas, sest räägib klassikaaslanadega „Teie“. Tunneb huvi mänguriistade vastu, millistest viimasel ajal eelistab savipilli. Eriolist talenti omab stenoograafias. Tundis kunagi huvi ka inglise tütarlaste vastu, kuid nendega katkesid tal sidemed. Rahadega mees, sest on klassi laekur, millist ametit peab kohusetruult. Tulevikueesmärk — ülikool.

R o m a l d a H. — tütarlaps, kes ei kaota kunagi oma tuju ja kes evib omasuguste seas suuremat kuulsust naishumoristina. Tema läbilõõnumaks fraasiks on väljendis, milles soovib õpilastele klassist väljudes kaasa võtta lõngakera, et nad kooli avaratesse soppidesse ei eksiks. Opinguis nii suurt kuulsust ei oma. Üldiselt maatütarlapse tüüp, kel on lootusi tulevikus saada „soojale kohale“.

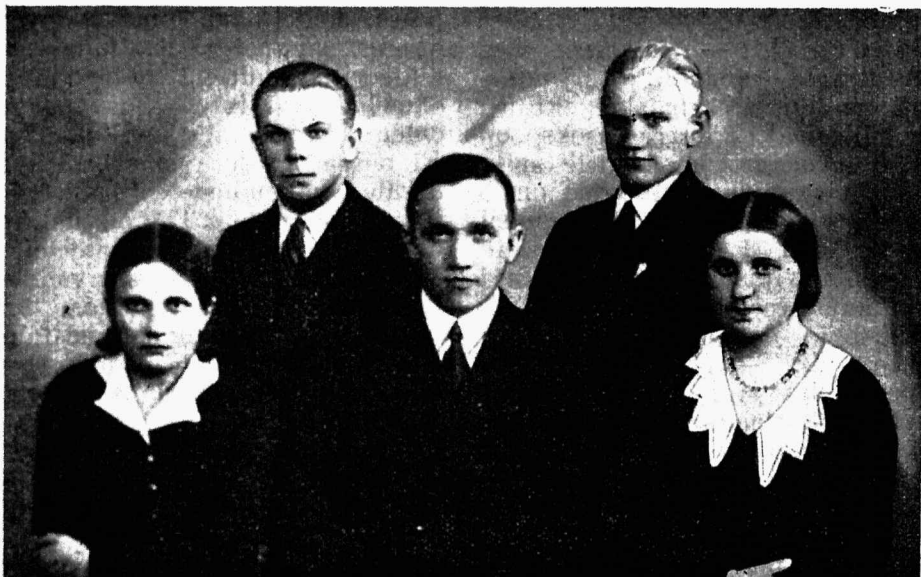
H e l r i k a J. — valget verd, blond klassikaaslane, kelle lemmikharrastusiks on laul ja tantsimine. Iseloomult lõbusatujuline, kuid armastab end paiguti väljendada labaselt. Tütarlaps, kes arvustab te ravustega õpetajaid ja kaasõpilasi

ja kelle idee fixe on olla sale. Külastab tihti pidusid. Tulevikus arvatavasti siirdub ülikooli.

Aksel J. — brünett poiss, kes armastab kahelda igas asjas. Harrastab kõnelusis omapärast erikeelt ja kõneleb valjuhääldaja taoliselt. On alati valmis vaidlema. Harilikult armastab õpetajate hinnanguid oma seisukohalt ümber

tegev, sest omab kõrgeimat kohta õpilasperes ja on ise samuti veendunud oma tähtsuses. Väljaspool kooli ja koolis tuntud osava fotograafina ja ärimehena sõna tõsisemas mõttes. Rääkides on tal harjumuseks sõnade lõppu lisada häälikut „ee“. Tulevikust vaikib esialgu.

Salme K. — kasvult väike,

Humanitaarringi juhatus.

L. Rips (ringi juhataja), E. Villemson (loodusl.-matem. sektsiooni juh.), K. Mihkla (hooldaja-õpetaja), Herman Peets (kirjandusseks. juh.), E. Kingsepp (usulis-ectilisseks. juhataja) Puudub R. Grasman (laekur-kirjatoimetaja).

hinnata. Tunneb erilist muret lipsisõlme pärast; ühtlasi on ta parimaks karikaturistik koolis. Tulevikukavatsustest tuleb kõigepäält kõne alla keskkooli õpetamine.

Herta K. — hallisilmaline, tumedate juustega, kasvult võrdlemisi pikk tütarlaps. Tegeleb enda algatusel saksa ja inglise keele teoste uurimise alal, ja üldse armastab kirjandust. Poiste arvates iseloomult väga hääsüdamik, tütarlaste ja enese arvates veidi äkiline.

Edgar K. — keskmist kasvu sinisilmaline poiss. Üldiselt väga

kuid tasakaaluks omab pikki juukseid. Iseloomult väga hääsüdamik, kannatlik, tagasihoidlik ja unistav tütarlaps, kuid ise ei sallivat unistavaid tüüpe. Tulevikus kavatseb asuda kodu kaunistamisele.

Elfriede L. — blond juustega, pruunisilmaline tütarlaps. Hoolditseb igal võimalikul ja võimalikul juhul kaasõpilaste teadmiste eest etteütlemise teel. Seepärast läbisaamine mõne kõrgema võimukandjaga on raskepärane. Erineb teistest oma naermismeetodilt. Tulevikus siirdub tegelikku ellu.

O i g a L. — õrnahingeline ja musikaalne tütarlaps, kel on kalduvus kergesti haavuda, kusjuures lubab tihti kategooriliseks minna. Laululind ja deklamöörija. Tal oleval ka omadus kõike täide viia, mida ette võtab. Näib olevat vagane tütarlaps, kuid pole seda siiski. Ütleb, et viimasel ajal ei andvat artu oma sõnadest ja ei kavatse tulevikus ka tegudest aru anda.

M e e t a L. — tütarlaps, kes omab ilusaid hambaid. Väljendusviisilt on terav, armastab kiitust ning tähtsamaks harrastuseks on käsitöö tegemine ja teistele spikrite valmistamine. Opinguis omab hääd matemaatiku nime. Väljaspool kooli ja kodu ei armasta palju liikuda. Tulevikukavatsuste jaoks ei ote suutnud veel leida kohaseid valmeid.

L e o L. — natuurlokkidega brünett poiss ja mitte just väikest kasvu. Tütarlaste lemmik, eriti tema enese arvates. Armastab harilikult vaht olla ja kui ütleb midagi, siis mõjub. Olevat hää iseloomuga, sest ei vihastu kunagi. Harrastusist on tähtsamad inglise keel ja jalgrattasõit. Pika toimega noormees, kes harrastab akadeemilist veerandit. Tulevikus loodab ülikooli minna.

L i n d a L. — keskmist kasvu, saledavõitu, ning iseloomult ja ülespidamiselt korralik tütarlaps. Tähtsamaiks harrastusiks on õppeainetest inglise keel ja crihuvideest kaasõpilastele tuleviku ennustamine. Opinguis edasijõudmine on hää. Üldiselt omab raskesti analüüsitava iseloomu.

L e o n i d L. — blond, hästi pika kasvuga ja painduv poiss, tütarlaste järjekorraline lemmik. Suurema osa vabast ajast pühendab see poiss spordile. Omab kalduvust tegeleda tütarlaste esemetega: kääridega, mänguasjadega jne. Tuulise ilmaga armastab koolitulekust loobuda. Iseloomult lõbus, osalt naiivne ja hääsüdamik, kuid

palgutti nukrutsev. Tulevikust ei kõnele meeleldi.

K i a a r a M. — kõige pikem tütarlaps V-a klassis. Kastanpruunide juustega, hääsüdamik koolisõsar. Erilist huvi tunneb esperanto vastu, millist keelt õpib juba pikemat aega. Ülespidamiselt korralik, ühtlasi omab kena käekirja. Tulevikus kavatseb reisima minna.

F e r d i n a n d M. — shatään poiss, kellel on omadus võimukandjatega vastuollu sattuda. Nende dikteeritud lauseid täiendab oma sõnadega. Jutu seas armastab öelda: „Mis sa sest mulle räägid!“ Ei põlga ka teravuste ja ebameeldivate väljenduste ütlemist, eriti tütarlaste kohta. Tal on ühtlasi au olla meie kooli värskel malemeister.

S e l m a M. — säravsilmaline tumedate juustega keskmist kasvu tütarlaps. On vaimustatud laulust, tantsust ja muudest lõbustustest. Pisaraterohke tütarlaps; armastab kõnelda kõva, heleda häälega. Opinguis hoolas ja edasipüüdlik. Tulevikus läheb koha pääle, juhul kui isa võtab vaevaks seda muuretseda.

L e i d a P. — iseloomult temperamentne, vahelduvate tujudega tütarlaps, ühtlasi fantaasiarohke, kuid seejuures kaldub reaalsesse ilma. Klassis omab kuulsa matemaatiku nime. Omab kindlat poliitilist vaadet ja kalduvust oma arvamuste eest alati välja astuda. Tulevikus soovib saada koha pääle.

E l l e n R. — siniste silmadega blond tütarlaps. Musikaalne ja omab talenti laulmiseks. Iseloomult on kaunis elav, kuid ometi eelistab kodust elu. Opinguis edasipüüdlik. Armastab pidada päeva- raamatut, kuhu alati korralikult sisse märgib õpitunnid ja puudujate nimed.

L e i d a R. — saleda kehaga tütarlaps. Varem oli tantsijatar, kuid nüüd siirdus lüürilisesse atmosfääresse. Igakülgselt arenenud tütarlaps ja cum laude kandidaat.

Tunneb huvi ka lennuasjanduse vastu, ning seetõttu ratsutabki Pegasuse hobusel. Vabal ajal külastab vahest pidusid. Tulevikus arvatavasti siirdub ülikooli.

K o n s t a n t i n T. — sportlase välimusega ja tõmmu jumega pois, kelle eralõbuks on tantsimine ja jalgrattasõit. Mõlemal alal on saavutanud diplomeid ja samumub kindlasti samas suunas edasi. Olevat enesest tublisti „sisse võetud“ ja omab kalduvust enesest vähematele isikutele tähelepanu mitte omistada. Ühtlasi on ka üks tõsisemaid kuramaashi pooldajaid. Tulevikus siirdub arvatavasti ülikooli.

L i n d a V. — kasvult võrdlemisi mõõdukas, elavate silmadega ja iseloomult võrdlemisi lahke tütarlaps. Armastab klassikaaslastele üllatust valmistada sellega, et vahetevahel kooli ilmub. Erilist talenti omab rääkimiskunstis. Tulevikukavatsusi ei ole.

S a l m e D. — pikk, kahupäine tütarlaps, kelles voolab üsna tuline veri ja kelle pääs tiirlevad suured ideed — saavutada kord inseneridiplom. Esinemine täiesti korrekt ja olek seltsimehelik ning lõbus.

E l m a r B. — laiaõlaline, keskmist kasvu vastne seltsimees, kelle tagasihoidlikkust ja sõbralikkust oleme ainult ühe aasta jooksul tundma õppinud. Teotseb palju muusikaga nii koolis kui ka mujal. On huvitatud ajakirjandusest, eriti sõjaasjandusest, millisel alal kavatses teotseda pärast kooli.

L e i d a H. — võrdlemisi passiivne ja vaatleja tütarlaps. Koolitöös hoolas ja edasipüüdev, olgugi et mõni aine valmistab raskusi. Tihti valub mõttesse, unistades nähtavasti kodukohast ja Peipsi kohinast. Mõtteis mölgub oma majapidamine.

B e a t r i c e J. — brünett tütarlaps, kes agaralt välja astub oma õiguste eest. Omab isekust ja suurt osa auptüdest. Koolis tegeleb õpilaskonna kassameistrina,

kuna eraelus hõljub rohkem kõrgemais „atmosfääres“.

A i n o K. — kahvatu ja häbelik tütarlaps. Võrdlemisi tagasihoidlik, omatte teotseja ja mõtiskleja. Talle meeldib sageli heita pilku peeglisse ning varjata oma tundeid saladuselinikuga.

P a u l i n e L. — pika kasvuga poisilik tütarlaps. Alati avameelne ja otsene. Fantaasia varustab teda tabavate lööksõnadega ja naljatustega, millega on saavutanud kaasõppurite sümpaatiat.

E l s a N. — sädelevalt lõbus pisike tütarlaps — cum laude kandidaat. Armastab luuletisi ja balletti. „Pitsiseb“, mille tõttu saadetakse „Kamtshatkasse“. Omab tublit portsjoni jonnakust. Kavatses tulevikus studeerida farmaatsiat.

M a r t a O. — rääkimise kiiruses ja kiirkirjas jõutakse talle vaevalt järele. Harrastab sporti; diplomeeritud uppujate päästja ja tuntud kui sinivalgete teklite pooldaja. Võiks ehk kasutada rohkem oma andeid ja vaigistada tundepehangud.

L e i d a P. — kauaaegne klassivanem ja osav joonistaja. Iseloomult kinnine ning päältvaataja. Varemalt tegeles kooli aktiivsema naissportlasena, millisel alal loorbereid löikas.

M a r t a P. — vallatu, lõbus ja peenemaitseline tütarlaps. Eelistab kõigepäält vigu kõikjal. Päris tore „kameraad“, tuleb ainult osata läbi saada.

H e r m a n P. — ainuke blond noormees ja orduvend V-b. Häädudamlik, kuid taltsutamatu ning ilma kindla iseloomuta. Eriti aktiivselt tegeleb kooli orkestris, Humanitaarringi juhatuses ja „Iloli“ toimetuses. Suurim tubakatööstuse toetaja. Lähem tulevik piirub soomusrongide rügemendiga. Hiljem kavatses ülikooli astuda.

H i l d a P. — pikakasvuline huvitav blondiin. Arvustab kaasõpilasi liiga valjult, kuna ise ei

taha kuulda enese kohta käivaid arvustusi. On näha püüdeid koolitöös ja tegelemist abielu probleemidega. Näeb oma õnne võib-olla õnnelikus abielus.

Leida P. — pikk, sale tõmmuvereline tütarlaps. Äärmiselt tundlik, millest olenevad sageli väikesed kapriisid. Meeldib viibida tantsumuusika võludes, imetleda loodust ja kurameerida.

Senta R. — väga lepliku meelega, hääsüdamik tütarlaps. Noormeestest eelistab blonde ja muusikast harrastab grammofooni „mängimist“. Eriti hoolega kogub toiduretsepte. Koolitöö vastu võrdlemisi ükskõikne.

Johannes S. — keskmist kasvu, pisut jonnakas orduvend. Õppimises hoolas ja püüdlük nagu kurameerimiseski. Omab huvitavat naermistehnikat ja ei jäta seda kasutamata. Koolis tegeleb kohtunikuna ja Õpilask. rev.-kom. esimehena. Tuleviku eesmärgis on saavutada dr. med. tiitel.

Aleksander S. — suur lühikeseks põetud juustega poiss. Algas meiega õpinguid IV klassis siirdudes sinna kaubanduskooli viilistlasena. Puudub kindel iseloom. Võiks mainida ka uudishimu. Harrastab korvpallimängu, mille all aga vastasrinna mehed „pisut“ kannatavad. Kavatses õpinguid jätkata ülikoolis. Kuulub ka orduisse.

Meeta S. — koolis üsna tagasihoidlik ja hoolas tütarlaps. Võrdlemisi lõbus ja kaastundlik. Harrastab jalgrattasporti, pikki teid ning pikki poisse.

Karl S. — lühidavõitu, vähe auahne orduvend. Opilasisetegevuses aktiivsemaid tegelasi: orduvanem, Õpilaskonna abivanem, kohtunik, kaitseliidus rühmapäälük ning laulukooris tugev bass. Lemmikaladeks on tants, pallimäng ja kuramaash. Suvel siirdub kaitsevähke ja hiljem ülikooli juurat studeerima.

Linda S. — elus kogenenum tütarlaps, kelle lemmikaladeks sport

ja päevitamine. Andekas, kuid vähe kasutab oma andeid. Püüab olla äärmiselt iseteadev ja külma-vereline.

Herta T. — näitab hoolsust õppetöös ja majapidamises. Üsna kinnise ja tõsise iseloomuga, kes nalja ei armasta. Kõige sobivama ala leiab vist mugava kodu loomises kaasale.

Lilli T. — sinisilmne naljahammas ja asjatundja muusika alal. Väga sageli muretsev ja osavõtlik tütarlaps; vähenõudlik ja lihtsameelne.

Anni T. — sale, prillidega blondiin. Cum laude kindel kandidaat. Koolitöös hoolas ja tõsine, seltskonnas üsna lõbus tütarlaps, kes armastab Antsu ja tantsu.

Elfriede T. — lühidavõitu shatään kaasyõitleja. Eriti tuntud oma plastilisusega abiturientide keskel. Armastab luulet ja muusikat. Väga sümpaatne ja lõbus seltskonnas. Kavatses studeerida filoloogiat.

Leida T. — lõpmata hääsüdamik ja vastutulelik. Kunagi ei vihastu ja sirutab kõigile oma abivalmis käed. Tulevikus on loodetavasti ideaalne peremaine.

Helmi U. — väga iseteadev ja vallatu. Veidi iroonilise muigega ja sageli üleolev. Tundes teda vähe, ei tea ta südamesoove ja huvialasid.

Hilda V. — pisike kahvatu blondiin. Väga ohvrimeelne ja vastutulelik, kuid tagasihoidlik ja kõigele leppiv. Lemmikalaks on pallimäng, milles märgata edu.

Antev V. — pikim shatään orduvend. Iseloomult teotsemistaheline ja natuke auahne, kuid omab suurimat kvantumit ärivaimu, mis pärast ka terve möödunud õppeaasta juhtis edukalt kooli kooperatiivi. Äriliste vaadete kõrval omab lüürilist hinge, olles hääsüdamik, musikaalne. Trompetist kooli orkestris ja varstine husaar. On huvitatud usuteadusest, mis pärast kavatses teoloogiks õppida.

T. K. K. lõpetajad.

Kolm aastat!

Kolm õppeaastat oleme ühes teotsenud. Oleme püüdnud kõik ühise eesmärgi poole, jagades oma muresid ja rõõme üksteisega. Ja nüüd — veel hetked, ning igaüks läheb meist ise rada, teistele teadmatut, tundmatut, mõistmatut teed. Teadmata, kas meie kõik korruga enam kunagi kohtume elus, ehkki meid seob lubadus kokkutulekuks 1. mail 1935.

Armsad kaasvõitlejad, olgu mälestuseks meile need read, mis ise-

võinud töötada hästi. Matemaatika huvitas teda vähe oma kuivade arvudega. Palju meeldivam oli lugeda romaani; istuda kinos või tantsida peol kui lahendada matemaatilist ülesannet. Tundide ajal ergutas teisi oma heleda, rõõmsatujulise „soolonaeruga“. Varem unistas filminäitlejana tulevikust, praegu ei tea oma elukutset nimetada.

L o r e i d a H. — väikesekasvuline ja elav; noorim õpilane klassis. Oma lõbusa ja naerukül-

Välkturniiri võitja võrkpallis.

loomustavad ja kirjeldavad igat meist.

E l i s a b e t h E. — kasvult pikk, shatüän tütarlaps. Nagu õpilasnimistus esikohal seisab, nii püüdis olla seda ka õppetöös. Klasisivanem, kelle üle klass võib uhke olla, sest olles tuline õiglusepooldaja, ei kartnud kunagi südiltklasisi eest välja astuda. Alati tõsine, isegi veidi kinnise iseloomuga, kuid küllaltki järsuloomuline. Oma teadmisi oli alati valmis tarvitama kaasõpilaste kasuks, aidates neid õppetöös. Tulevikuunistusi pole, tahab astuda juhuslikule elule vastu.

L e i d a H. — heledajuukseline, hädaldaja ning tujukas tütarlaps. Oppis keskmiselt, ehkki oleks

lase tuju tõttu armastas eriti jutustada ja kuulata anekdoote. Ei suutnud küllalt häameelega päält vaadata, kui kaasõpilastel hästi läks, ja hoidis kõrvale neid aitamast õppimises. Oma vaba aja pühendas päämiselt õppimisele, kuid ei öelnud ära ka teistest lõbudest. Eelistas käia pidudelgi. Uks neist vähestest, kes truuks jäänud pikkaelele patsidele. Tulevik — unistusteta. Ootab, mis toob elu.

H i l d a J. — pikakasvuline sihvakas tütarlaps. Teotseb muusika alal ja kavatseb tulevikus edasi õppida muusikakoolis. Oppis rahuldavalt, ainult raamatupidamine tegi alul veidi raskusi, millest hiljem siiski üle sai. Ühtki lähemat sõbrannat klassis ei oma-

nud. Uheski ringis kunagi kaasa ei teetsenud.

Ethel J. — elava iseloomuga, keskmist kasvu tütarlaps. Huvitatud spordist, eriti pallimängust. Viimasel ajal huvitavat teda ka poliitiline tegevus. Tulevik — talle eneselegi vist suur küsimärk. Teda huvitab kõik, talle meeldib palju, kuid millest kinni haarata — ei tea.

Elsa K. — keskmist kasvu, tagasihoidlik, vähe kinnise iseloomuga koolisõsar. Talle polnud ka tundmatud ägedus ja viha. Oppimises püüdis rahuldaval tasemel seista. Pääle koolitöö harrastas talisporti. Tulevikus kavatses siirduda lennu alale.

Linda K. — ilusate silmadega, äkilise iseloomuga tütarlaps. Oppetöös jõudis keskmiselt edasi. Spordialadest huvitas teda päämiselt rattasõit. Armastas rohkesti jalutama käia ja üle kõige enam kasutas klassis kodukoha murret.

Ernestine K. — iseloomult elav, veidi koketeeriv, unistaja. Ennustab kaasvõitlejatele tulevikku ja vihastub tihti kuni pisarateni. Huvitatud tantsust, joonistamisest, ilusatest romaanidest ja muusikast. Viimast kavatses õppida tulevikus. Püüab kõigile meeldida. Oppimises keskmine, mitte silmapaistev. Harilik kutsekooli õpilase tüüp.

Aino K m. — väike blondiin. Kandis kuni käesoleva kevadeni pikki juukseid. Hääsüdamlilik ja sõbralik tütarlaps, kes püüdis kaasõpilasi aidata kui vähegi võimalik. Tants ja muusika huvitavad teda enam kui koolitöö. Tulevikuplaane on veel aega luua.

Aino K p. — samuti väikesekasvuline koolisõsar. Oppetöös tugev, eriti silmapaistev matemaatikas. Tegev õpilasorganisatsioonides ja klassi usaldusalune. Armastab reaalelu, unistustest ei hooli.

Elfriede L. — kasvult küll pikk, kuid väga kartlik — suurim närveeriija klassis. Üks

neist vähestest, kes on otsustanud kooli lõpetada pikkade juustega. Armastab lugeda ajakirjandust. Ühist rada rännanud meiega teisest klassist alates.

Helga L. — kõige väiksem õpilane klassis. Seevastu omab aga pikimaid juukseid, mida ta kannab kahes patsis seljal. Tõsine, kinnise iseloomuga; isegi lähemad naabrid ei tea temast lähemat. Koolitöös korralik, kuid eriti silma ei paista.

Linda M. — punakate juustega sinisilmaline keskmist kasvu tütarlaps. Armastab lugeda ainult romaane. Oppetöös eriti silma ei paista. Pääle kooli lõpetamist kavatsesvat veel edasi õppida, kuid ühtlasi unistab abiellust.

Rosella N. — tüsedavõitu, suurte silmadega, brünett tütarlaps. Vaikne ja hääsüdamlilik, ühtlasi alati tasukaalukas ning kindla iseloomuga. Oppis rohkesti, siiski jõudis koolis edasi ainult keskmiselt. Kindlasti ei ole neil vale, kes ütlevad, et ta on pisut kinnine. Tulevikukavatsused olevat tal väga tõsised.

Leida P. — kasvult mitte just pikk, kuid ka mitte lühikene. Veidi jonnakas ja äkiline, kuid üldiselt hääsüdamlilik. Armastab teha käsitööd, millisel alal soovib ka tulevikus teokseda. Klassitööde ajal närveerib, mille tõttu tihti ajab kõik segi, ehkki teadmised on rahuldavad.

Leida P d. — keskmist kasvu, tumedajuukseline tütarlaps. On oma aastate kohta võrdlemisi lapsik. Oppetöös korralik. Harrastab ka sporti. Erialaks on plastika.

Osvald R. — heledajuukseline keskmist kasvu poiss. Hääsüdamlilik ja sõbralik, kuid küllaltki jonnakas ja isemeelne. Tasakaalukas ning järelemõtlev. Ehkki oma lapsepõlve on veetnud maal, kavatses pääle kooli lõpetamist siirduda linna. Armastab tundides „vabakuulaja“ osa etendada ja õp-

pinimes jõuab kah nii kuidagi edasi.

V a l e n t i n e (V a l l y) S. — lokis juustega, sinisilmaline kooli-plika. Kõige pikem tütarlaps klassis. Iseloomult hääsüdamlik, kuigi veidi äge. Vihastub küll, kuid le-pib ka ruttu. Oppimises jõuab keskmiselt edasi. On valmis aitama kaasõpilasi, kuid soovib, et ka teda aidataks.

B e r t h a T. — elavaloomuline, lahke, rõõmus ja mitte kunagi vihastuv shatään tütarlaps. Oppimises veidi hooletu. Lemmiktund — kommertsia. Armastab tundide ajal vahele hiiüda kaasõpilaste naerunärve köditavaid lauseid. Viimasel ajal on kiindunud armastus-romaanide lugemisse. Edaspidi kavatses õppida majapidamist, et näitumise korral oskaks töötada sel alal.

L i n d a V. — keskmist kasvu õpilane. Parim stenografiist koolis. Ennast hindav tütarlaps, veidi ehk uhkegi ja vahest püüab esiplaanile tikkuda. Kaasõpilaste aitamiseks on alati valmis. Armastab muusikat. Tulevikukavatsusi ei ole.

A n n a V. — keskmise kasvuga koolisõts. Aeglane, pikaldase iseloomuga. Hääsüdamlik ja tasa-kaalukas, ei oska isegi vihastada. „Eralõbudest“ huvitab päämiselt peol käimine. Oppetöös eriti silmapaistev ei ole. Ainult vene keeles on tugevam õpilane klassis.

H i l j a V. — lahke, lõbusatu-juline tütarlaps. Sport ja jalutamine huvitavad rohkem kui õppetöö. Oma klassi õpilastega palju läbi ei käi. Tulevikus tahab astuda lennukooli ja teotseda edasi õhus.

P a u l V. — tumedajuukseline pikk noormees. On tegev paljudes organisatsioonides, päämiselt väljaspool kooli. Koolitööle vahelduseks armastab pidada referaate. Harrastab sporti ja unistab tipp-saavutistest. Omavat hääd pääd, kuid puudub tahe ja aeg rakendada seda õppimisele. Arvab, et koolis käimine oleks päris kerge, kui puuduksid kooli tunnikavast inglise ja saksa keel. Iseloomult on äkiline ja ei armasta asjatut ajaraiskamist. Tulevikus kavatses astuda mereväkke, et säält pääseda ulgumerele.

Mõningaid soove ühelt lahkujalt.

Käes on jälle kevad, lähedal ka see aeg, mil saabub pikem puhkus, et sügisel värskenatult uue jõuga ja tagajärjekamalt tööle sukelduda. Kuid osa puhkusele minejaist ei tule enam sügisel tagasi. Nende viimaste hulka kuulun ka mina. Enne lahkumist tahaksin mõningad soovid veeretada oma õlgadelt ja südamelt nende õlgadele, kes sügisel tulevad tööd jätkama. Need soovid puudutavad päämiselt õpilaste isetegevust koolis.

Praegusajal on õpilastele antud laialdased võimalused oma ülejäanud energiat kasulikult rakendada õpilaste isetegevusse. Kuna koolis leidub väga mitmesugusté kaldu-

vustega õpilasi, on samahuvihused õpilased koondunud huviringidesse. Eriliselt rõhutades üksikuid ringe, oleksin väga rõõmus, kui need väikesed soovid ja lootused, millistega siin esinen, täituksid. Puudutaksin vaid kõige tähtsamaid.

M u u s i k a r i n g. Eestlaste rahvustunne ärkas laulüdes. Laulgu ka Kommertsgümn. pere! Laulgu ta veelgi innukamalt kui praegu, sest „laul teeb rinda rõõmsaks, lahkeks, lõbusaks . . .“ Lauluga edenevad jõudsamini õpingud ja arenevad ka inimeses õilsamad tundmused. Seepärast ärge jätke seda juba esivanemate huviala sööti!

S p o r d i r i n g. „Terves ke-

has — terve vaim!" Olgu spordiringi ülesandeks oma liikmetest sellele hüüdlausele vastavaid kodanikke kasvatada. Terve vaimu eest hoolitseb kool, terve keha eest hoolitsegu spordiring. Ohutagu ta igat õpilast hoolitsema paremini oma keha eest, end füüsiliselt välja arendama; andku andekamatele paremaid võimalusi treeninguks ja

Linda Valtman

T.K.G. ja K.K. 1932. a. stenograafiameister.

saatku ka väljaspool kooli peeta-vaile võistlustele osavõtjaid. Pole sugugi võimatu, et mõni kommersant hakkab sääl domineerivat osa etendama. Osavõtjaid meil on. Selleks edu!

H u m a n i t a a r r i n g. Suurima tegevusväljaga ring, mis ja-

Malenurk.

Ülesande nr. 2. lahendus.

Valged :

1. R f2—g4
2. L c8—c1
3. L c1 : c4 ja matt.

Ülesanne nr. 3 jääb sell'est numbrist tehnilistel põhjustel välja.

Mustad :

1. Kuningas on selle sammuga võimetuks tehtud. Ratsu käigust pole ka mingit tulu — järgneks kohe matt. O f1—d3.
2. Nüüd ei suuda must enam end kaitsta. Kui R b5—c3, siis L c1 : c3 — matt, kui aga O f1—c4, siis

F. Must.

gunenud õpilaste huvide kohaselt mitmesse seksiooni. Avastagu need seksioonid vastavalt oma erialale looduse ja teaduse sügavamaid saladusi. See ring kasvatagu huvi õpilastes teaduse vastu ja edendagu igati õpilasi vaimliselt. Võimalusi on palju. Ja ärge unustage ka oma ilusat traditsiooni — tuletamast meelde me hõimlasi!

K a i t s e l i i t l a s e d. Teie tegevus ja ülesanded ei piirdu mitte ainult kooliga, vaid omavad juba laialdasemat ja suuremat tähtsust. Teie kohus on olla valvel me kalli isamaa ja nii rohket vereohvritega võidetud vabaduse eest. Iga tubli eestlase aukohustuseks on tasuda oma võlg neile vapratele isamaapoegadele, kelle eluhina eest võime nüüd ise oma riiki valitseda. Kuidas aga suudaksime seda paremini teha, kui et kaitseme, hoiaime ja peame pühaks seda, mis nemad meile kätte võidelnud. Seepärast täitke täpsalt ja hoolisasti neid vabatahtlikult enda päale võetud kohustusi, milliseid nõuab see organisatsioon, ja teadke, et teie tegevus on eeskujuks paljudele. Meie rühm on nihkunud esiridadesse, hoolitsege selle eest, et ta karvaväärtki tagasi ei läheks, kuid ka mitte samal kohal ei püsi. Teie ridadesse tuleb uusi juurde, saate uue pääliku, kuid leidke ikka ühine keel ja tee, et teie töö edu oleks. Seda soovin mina, varsti juba teie e n d i n e päälük.

Karl Sogenbits.

Kroonika.

Kirjanditevõistlus.

TKG ja KK vilistlaskogu poolt käesoleval õppeaastal korraldatud kirjanditevõistlus leidis õpilasperes elavat vastukaja. Osa võttis vanemas rühmas — 8, nooremas rühmas — 33 õpilast. Võistluse tulemused tehti teatavaks kooli aastapäeva aktusel 5. märtsil, kus selgusid ka auhinnatud tööde autorid. Auhindamata tööde autori nimesid sisaldavad ümbrikud põletati pidulikult säälsamas.

Vanemas rühmas tunnustati II auhinna vääriliseks üks töö. Nooremas rühmas jagati välja üldse 17 auhinda, neist kaks I, kaks II, üks III ja 12 ergutusauhiinda.

Kui arvestame I auhinna — neljaks, II — kolmeks, III — kaheks ja ergutusauhinna üheks punktiks, siis omavad üksikud klassid järgmisel määral punkte: II-a — 9 p., II-b — 6 p., I-k — 5 p., III-b — 4 p., V-a — 3 p., I-b — 2 p. ja I-a — 1 p.

Auhinnatud töödest ilmub üks käesolevas „Iloli“ numbris, kuna teised ilmuvad edaspidi.

Kuna õpilaspere osutas kirjanditevõistluse vastu elavat huvi, kuufutas vilistlaskogu ka järgnevaks õppeaastaks välja kirjanditevõistluse. Teemad, samuti võistlustingimused tehakse teatavaks sügisel õppetöö alguses.

Autori nimi	Autori varjunimi	Klass	Auhind	Tasuv
Leida Rips	Barcelona	V-a	II	Koguteos »Eesti iseseisvuse tek- kimise päevilt«.
Elisabeth Entson				
Aleksander Puutsa	Pikamäe Sass	III-b	I	Sama teos.
Meinhard Park	Roland Ranniste	II-b	I	20 kr.
Leida Söber	Ehaviir	II-a	II	10 kr.
Herbert Kartau	Tabav nool	I-k	II	10 kr.
Leida Meister	Küllike	I-b	III	5 kr.
Helmi Mets	Kõrgeneem	II-a	ergutus	Juhani Aho, Laastud.
Loreida Soõnvald	Juta Malmenpärgi	II-a	»	K. Rumor, Sammut kaduvikku.
Ireene Viese	Piibe Leht	II-a	»	Stalberg, Pühapäev.
Eerika Nui	Iiri Roos	II-a	»	O. Luts, Läbi tuule ja vee.
Leida Martinson	Koidutäht	II-a	»	A. Kallas, Tähelend.
Arnold Pello	Rongijuht	II-a	»	O. Luts, Talv'sed teed.
Salme Nieländer	Kata Allik	II-b	»	M. Maeterlinck, Termitide elu.
Anastasia Parv	Heikki	II-b	»	A. Kallas, Katinka Rabe.
Salme Kont	Peipsilaine	I-a	»	K. Michaelis, Bibi.
Miralda Tõnisson	Moira	I-k	»	Under, Rõõm ühest ilusast päevast.
Herman Paabo	Tõusev täht.	I-k	»	Puškin, Kapteni tütar.
Paul Naulin	Sangaste Juss.	I-k	»	V. Tarkiainen, Aleksis Kivi.

Kõnevõistlus.

Humanitaaringi Kirjandussektisioon korraldas 13. märtsil kõnevõistluse oma kooli õpilastele. Kõne teemaks oli „Kas kodumaa või maailm?“ Kõne maksimaalseks ajaks oli 15 min. Osa võtsid 4 ksv. Hindamiskomisjon, kuhu kuulusid: õpet. K. Mihkla, vill A. Taska ja õpil. K. Sogenbits, A. Karin, A. Väljaots, tunnustas esimese auhinna vääriliseks Herman Peets'i (V-b). Teisele kohale tuli Fedja Kuhlbach (III-a) ja kolmanda auhinna omandas Meinhard Park (II-b).

Kõnevõistlust jälgis huviga kaunis suur õpilaste kogu ja mõned õpetajad.

Kirjanduslik kohus.

24. aprillil korraldas Õpilaskonna juhatus kirjandusliku kohtu Vaheasaare Villemi üle. Kuna kirjanduslik kohus haruldane sündmus, siis tunti selle vastu õpilaskonnas elavat huvi. Isegi teistes koolides äratas see tähelepanu. Kahjuks aga oli koolijuhatus soovil kirjandus-

likku kohut võimalik jälgida ainult oma kooli õpilastel ja õpetajatel. Oli tulnud vaatama kaunis palju õpilasi ja õpetajatest võis näha härra inspektorit, hr. Jänest ja pr. Simtman'it.

Kohtu eestistujaks oli A. Karin, liikmeteks õpet. K. Mihkla ja E. Konsen, prokuröriks K. Sogenbits. Kaebealuse kaitsjatena esinesid E. Kingsepp ja A. Kankar. Kohtu kaebealusena, Villem Vaheasaarena esines K. Lipping. Tunnistajatena esinesid M. Park, E. Ronk, H. Mets, E. Kuus, A. Juks, A. Amberg jt.

Villem Vaheasaar't süüdistati Otsa Annuse tapmises. Tunnistajad aga väitsid, et Otsa Annus on Vaheasaare Villemile lõpmatu palju ülekohtu teinud ja et tapmine sündinud joobnud olekus, kusjuures Otsa Annus Villemile enne kallale tunginud. Pika protsessi järele läks kohus otsust tegema. Kohus lühikese nõupidamise järele mõistis Villem Vaheasaar'e õige, milline otsus publiku poolt suure aplausiga vastu võeti. —rk.

Humanitaarringi tegevusest.

Eelmises „Iloli“ numbris ilmunud kirjutises Humanitaarringi tegevuse kohta võiks nüüd veel juurde lisada järgmist.

Sel poolaastal on ring korraldanud kõnevõistluse. Võitjaks tuli Herman Peets V-b kl. Pärast lihavõttepühi korraldas ring kaks huvitavat õhtut, nimelt inglise- ja ungari-õhtu. Mõlematel õhtudel oli võrdlemisi suur ja hästi valmistatud kava. Neist õhtuist võisid osa võtta ka teiste koolide õpilased ja seepärast oli osavõtt võrdlemisi rohkearvuline.

Ringi matemaatika-loodusloo sektsioon on teisel semestril hakanud edukalt töötama, pidades mitmeid referaat-koosolekuid. Esimesel

Õpilaskonna juhatus suurimaks ettevõtteks oli eelmisel poolaastal Õpilaskonna 15. aastapäeva puhul korraldatud peo-õhtu. Sügisel korraldati ka tantsukursus, millest osa võeti võrdlemisi rohkesti. Teisel poolaastal korraldas Õpilaskonna juhatus kirjandusliku kohtu „Vahehaare Villemi“ üle, millest osa võttis suur hulk õpilasi.

Möödunud aasta sügisel kutsuti ellu õpilaskohus, mis on kaheastmeline. Mõlemail kohtuastmel on olnud austa jooksul nii mõnedki asjad lahendada.

Siis on töötanud edukalt ka sügisel ellu kutsutud Õpilaskonna Hoiu- ja Laenukassa.

Kooperatiivi juhatus.

A. Väljaots, L. Rips, A. Terri, P. Viira, E. Entson, T. Frei, E. Hinno.

koosolekul, mida peeti 1. märtsil s. a, esitati kaks referaati: 1. „Lindude elu-olust“, õpilaselt Mets'alt ja 2. „Me kodumaa vesilindudest“ A. Pello' ettekandel. Teine referaat-koosolek peeti 7. aprillil, kus refereeris TPG õpilane Raska teemal: „Lindude rõngastamisest“. Viimane koosolek peeti 12. aprillil, kus refereeriti mesilaste üle. Kõiki referaate on selgitanud valguspildid.

Usulis-eeetilise ringi korraldusel refereeris üliõpil. hra Tiit teemal „Teadus ja usk“ märtsikuu lõpul.

Aprilli lõpul kirjandussektsiooni korraldatud referaatkoosolekul esines M. Park referaadiga „Noorsugu ja ajakirjandus“.

Muusikaringi tegevusest.

Ringil on liikmeid 108. Mainitud ringis teotseb oma laulukoor, mis koosneb kooli parematest lauljatest. Laulukoor on esinenud püüdel, hõimuõhtul, hommikupalvetel jne. Ring korraldas 8. nov. m. a. iseseisva kontsertõhtu, mis õnnestus hästi. Saadud sissetulekust on ring muretsenud enesele mitmed laulukoori noodid.

*

Kunsti- ja reklaamiringi tegevusest.

Ringil on liikmeid 41. Nimetatud ring on korraldanud sügisel ekskursiooni nukuäitusele „Pallasesse“. Siis on ringiliikmed joonistanud peo- ja referaatõhtute kuulutusi.

Stenograafiaringi tegevusest.

Selle ringi tegevuse kohta ei tea peaaegu midagi ütelda, sest puuduvad vastavad andmed selle kohta.

*

Käesoleval õppeaastal on olnud töö üksikuis ringes üsna intensiivne ja tagajärjerikas, kuid on ka üksikuid ringe, mille tegevus on olnud loid või pole seda üldse olnudki. Ringidest kõige tegevuserikkam on olnud tänava Humanitaarring. Üldiselt võiks ütelda, et on püütud ikka järjekindlalt edasi eesmärkide poole. Olgugi et oleme juba saavutanud palju, ei tohi meie seisma jääda, vaid peame edasi rükkima.

Selleks indu ja jõudu!

Edg. Kalamees,
Õpilaskonna vanem

Karskusringi tegevusest.

Ringil on liikmeid 166. Ring alustas oma tegevust pääkoosolekuga 25. sept. m. a. Ring on korraldanud kolm referaat-koosolekut. 8. X 31. refereeris M. Park teemal „Noorsooliikumise sihte ja ülesandeid“ ja 20. X 31. kõneles E. N. K. L. instruktor hr. V. Olup teemal „Kas olla karsklane või mitte?“ Ring võttis veel osa E. N. K. L. korraldatud karbi-korjandusest, millest sai ring enesele kr. 16.48.

Aprillikuus refereeris M. Park teemal „Noorsooliikumise tarvidusest“. Koosolekust osavõtt oli võrdlemisi rohkearvuline ja päale referaati võeti elavalt sõna referaadi kohta. Ring korraldas ka kirjanditevõistluse.

Maleringi tegevusest.

Ringil on liikmeid 20. Ring saatis kesk-koolidevahelisele meisterturniirile Tartu Kom-mertsg. ja Kaubandusk. Maleringi esindajatena neli maletajat. Ringil oli veel igal nädalal kaks harjutustundi. Ring korraldas ringiliik-metevahelise maleturniiri koolimeistri nimele, kelleks sai Ferdinand Must V-a kl.

Sportiteateid.

Juba jaanuarikuus algasid Lina tän. võim-las pinevad heitlused klasside vahel kooli meistri nime pärast. Meistri nime ja kuulda-vasti ka väikese auhinna saab see klass, kes punktidega esimeseks tuleb, kusjuures arvesta-takse punkte nii kergejõustikult kui ka mängu-delt. Sise-kergejõustiku võistluste tagajärjed on nüüd lõplikult selgunud. Kuna „Ilolis“ nr. 2 juba osa tagajärgi on avaldatud, esitan siin ainult muu osa.

Korvpalli visetes tuli esimesele kohale F. Must V-a, teise koha jagavad A. Juks V-a ja Joh. Savisaar V-b. Kõiveos on V-b meeskona-le ainult üks vastane, nimelt III-b, keda ker-gelt võidetakse. Teatejooksu võidab III-b, joostes vastaste puudusel üksi. Kolmikhüppe hoota võidab A. Pikkat III-b, II Luik II-a ja III A. Väljaots V-b. Kassihüppe võidab K. Tenna-saar V-a, tagajärgjega I 45. Teise koha jagavad A. Sillaots V-b ja E. Kadde III-b. Kaugushüppes hoota I A. Pikkat III-b, II

Luik II-a ja III L. Liiv V-a. Kartulijooksus I A. Pikkat, II Pehka III-b ja III Luik.

Peale kergejõustiku võistluste alati kohe välkturniiriga mängudes. Kavas võrkpall pois-tele ja tüdrukule ja korvpall poistele.

Tütarlastest olid kindlamad meistrickandi-daadid III-a, IV-b ja V-b. Sügisene meister III-a langes aga poolfinaalis välja, ja nii tuli heitlus meistri pärast IV-b ja V-b vahel. Või-dab ülekaalukalt IV-b (I game 10:0!) Et aga V-b-l polnud ühtki miinust (võistlused peeti kahe miinuse süsteemis), siis peeti kohe teine ja otsustav mäng. Üllatuslikult võidab kaunis ülekaalukalt „elu eest“ mängiv V-b klassi nais-kond, tulles seega koolimeistriks tütarlaste võrk-pallis. Meistri isiklik koosseis: A. Terri, H. Varikof, M. Oja, L. Sussika, S. Rein ja L. Puusepp.

Võrkpallis poistele võitis kindlalt meistri-nime V-a. Tugevamaks konkurendiks talle oli III-b, keda aga kaks korda võrdlemisi pineva mängu järele siiski võideti. Kõne alla võis tulla ka neljandate klasside koondus, kuid ootama-tult kaotab see juba turniiri alul II-b-le ja ka V-a-le, langedes seega välja.

Korvpallis on jõutud välja juba poolfinaa-lini. Kohtavad neljandate klasside koond. ja III-a. Selle mängu võitja mängib V-a-ga juba meistri nimele. Tagajärgi ennustada on raske, kuid tõsisemalt tuleb arvestada siiski V-a ja III-b-d, eriti aga V-a-d, kel seni veel ühtki miinust pole. Milline klass üldise meistri nime omandab, pole ka veel päris selge, kuid kõ-vasti konkureerivad V-a ja III-b. Otsustajaks siin on korvpalli mängu tagajärjed.

Üldiselt võistlustest võeti rohkel arvul osa ja võisteldi ka innuga. Kuigi tagajärgedega hiilata ei saa, ei tohi see siiski osavõtjaid ko-hutada. Tavis vaid tubli treeninguga oma võimeid edasi arendada.

Igatahes on spordiringi juhatus käesoleval õppeaastal palju ära teinud kehakultuuri arendamise alal. Osati võistlused teha huvitavaks ja kui on huvi spordi vastu, siis ka enamail juhtudel sporditakse ja käes ongi eesmärk, mille poole püüti — arendada õpilasi kehali-selt. Seepärast tuleb küll öelda ringi juhata-sele tänu tehtud töö eest ja soovida jõudu ning indu tulevikukski.

R. NAPP

Juuksetööstuse-äri

Tartus, Küttri tän. 3, Rüütli tän. nurgal

Juukselõikamine	25 snt.	Lokkimine	35 snt.
Habemeajamine	15 snt.	Kulmude ja ripsmete värvi-	
Poisipea lõikamine	35 snt.	mine	50 snt.

Teeb soodustusi **koollõpillast.** iga päev, väljaarvatud laupäevad. Külastage,

Vastutav- ja peatoimetaja: K. Mihkla. Majandusjuht: E. Moss. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Kirjanduslik nõuandja: H. Jänes. Tegev toimetaja: K. Lipping. Toimetuse sekretär: A. Koorm. Laekur: H. Neider. Talituse juhid: L. Kaasik, L. Liigand, A. Väljaots. Toimetuse liikmed: M. Park, M. Oja, H. Peets, A. Juks, A. Terri. Väljaandja: TKG ja KK Opilaskond.

Noored!

Ärge unustage tänavu,
26.—29. aug. korraldatavat

Kodukultuuri näitust

R. Jakobsoni

mütsi- ja karusnahakauplus

Tartus, Uueturu tän. 8.

Rohke valik maitsekaid välismaa **kaabusid**
ja igasuguseid teisi **mütse**. Rikkalik valik
igasuguseid **karusnahku**.

Tellimisi täidetakse oma töökojas
organisats. ja koolide ning teiste
mütside ja karusnaha tööde peale.

Töö kiire ja korralik! Hinnad mõõdukad!

Hind 40 senti.